

Schola Europaea

Office of the Secretary-General
Pedagogical Development Unit

Ref: 2017-01-D-6-fi-5¹ ²

Orig.: FI

SUOMI L1-KIELEN OPETUSSUUNNITELMA

Esiopetus, alakoulu, yläkoulu ja lukio

Finnish Language I Syllabus – Nursery, Primary and Secondary cycles

APPROVED BY THE JOINT TEACHING COMMITTEE ON 9 AND 10 FEBRUARY
2017 IN BRUSSELS

Entry into force:

1st September 2017

Attainment descriptors:

On 1 September 2017 for P1-P5

On 1 September 2018 for S1-S5

On 1 September 2019 for S6

On 1 September 2020 for S7

1st Baccalaureate session in June 2021

¹ Further to the decision of the BIS taken by Written Procedure 2020/17 on 31 August 2020, the approved written examination material for Finnish Language I syllabus for use with the new marking system in the European Baccalaureate was inserted in the syllabus.

² Further to the decision of the BIS of 14 June 2021, the assessment criteria for the oral examinations were removed from the syllabus and published in the „European Schools’ Criteria for the Assessment of the Baccalaureate Oral Exams document“

SISÄLLYS

1. Yleiset tavoitteet.....	3
2. Didaktiset periaatteet	4
3. Opetuksen tavoitteet	6
3.1. Opetuksen tavoitteet: esiopetus ja alakoulu	6
3.2. Opetuksen tavoitteet: yläkoulu ja lukio.....	9
4. Opetuksen sisällöt.....	14
4.1. Opetuksen sisällöt: esiopetus ja alakoulu 1–2.....	14
4.2. Opetuksen sisällöt: alakoulu 3–5	18
4.3. Opetuksen sisällöt: yläkoulu 1–3.....	22
4.4. Sisällöt: yläkoulu 4–5.....	26
4.5. Sisällöt: lukio 6–7	29
5. Arviointi	32
LIITTEET	33
LIITE 1: Suomi L1 -oppimäärän tavoitealueet ja tavoitteet sekä niiden kytkeytyminen L1-kielten kompetensseihin	34
LIITE 2: Suomi L1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset alakoulun (P5) päätyessä	35
LIITE 3: Suomi L1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset yläkoulun vuosiluokkakokonaisuuksien S1 – 3, S4–5 ja S6–7 päätyessä	38
LIITE 4: EB-tutkinnon L1-kielen kirjallisen kokeen yleinen rakenne.....	54
LIITE 5: EB-tutkinnon L1-kielen kirjallisen kokeen yleiset arviointikriteerit.....	57
LIITE 6: EB-tutkinnon Suomi L1-kielen kirjallisen kokeen rakenne.....	61
LIITE 7: EB-tutkinnon Suomi L1 -kielen kirjallisen kokeen arviointikriteerit.....	64
LIITE 8: EB-tutkinnon Suomi L1-kielen kirjallisen kokeen mallikoe.....	70
LIITE 9: EB-tutkinnon Suomi L1-kielen kirjallisen kokeen tehtävähdotusten laadintaohjeet.....	80
LIITE 10: EB-tutkinnon Suomi L1-kielen suullisen kokeen tehtävähdotusten laadintaohjeet.....	82

1. Yleiset tavoitteet

Eurooppa-koulujen opetuksella on kahtalainen tavoite: tarjota formaalia koulutusta sekä edistää oppilaiden yksilöllistä kasvua laajemmassa sosiaalisessa ja kulttuurisessa kontekstissa. Formaali koulutus antaa tietoja ja taitoja, käsitteitä ja osaamista eri oppiaineissa. Yksilöllistä kasvua puolestaan edistetään erilaisissa henkisissä, eettisissä, sosiaalisissa ja kulttuurisissa yhteyksissä. Tähän kuuluu tietoisuus tilanteenmukaisesta käyttäytymisestä, oman elin- ja toimintaympäristön ymmärtäminen sekä yksilöllisen identiteetin kehittyminen.

Näitä kahta toisiinsa erottamattomasti nivoutuvaa tavoitetta edistetään eurooppalaisten kulttuurien rikkaudesta vahvasti tietoisessa ympäristössä. Tietoisuus ja kokemukset yhteisestä eurooppalaisuudesta johdattavat oppilaat kunnioittamaan entistä enemmän jokaisen Euroopan maan ja alueen perinteitä sekä kehittämään ja ylläpitämään omaa kansallista identiteettiään.

Eurooppa-koulujen oppilaat ovat tulevaisuuden Euroopan ja koko maailman kansalaisia, jotka tarvitsevat monenlaista osaamista vastatakseen nopeasti muuttuvan maailman haasteisiin. Vuonna 2006 Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät elinikäisen oppimisen avaintaitoja koskevan eurooppalaisen viitekehyksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus 2006/962/EY). Siinä määritetään seuraavat kahdeksan avaintaitoa, joita jokainen tarvitsee saadakseen henkilökohtaisia onnistumisen elämyksiä, kehittyäkseen, toimiakseen aktiivisena kansalaisena, osallistuakseen yhteiskunnan toimintaan ja työllistyäkseen:

1. viestintä omalla äidinkielellä
2. viestintä vierailta kielillä
3. matemaattinen osaaminen ja perusosaaminen luonnontieteiden ja tekniikan aloilla
4. digitaaliset taidot
5. oppimistaidot
6. sosiaalisuuteen ja kansalaisuuteen liittyvät taidot
7. aloitekyky ja yrittäjyys
8. tietoisuus kulttuurista ja kulttuurin ilmenemismuodot.

Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmassa pyritään kehittämään kaikkia näitä taitoja. Eri kielten oppimäärissä panostetaan viestintävalmiuksien lisäksi myös oppilaiden sosiaalisten ja kansalaistaitojen sekä kulttuuritietoisuuden ja ilmaisukyvyn kehittämiseen.

Suomi L1 -oppimäärän opetus tukee oppilaiden sekä suomalaisen että eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin kehittymistä. L1-kielen opiskelu monikielisessä ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä on merkityksellistä oppilaiden kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä kielitietoisuuden kehittämisessä. L1-kieli on oppilaille tärkeä vuorovaikutuksen sekä tunteiden ja ajatusten ilmaisun kieli, jota opetuksessa tuetaan kohti kielen laajaa hallintaa ja käyttöä eri tilanteissa. Oppilaiden ja koulun monikielisyys otetaan opetuksessa huomioon.

Opetus korostaa akateemisten taitojen ohella myös elämyksellisyyttä sekä vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja yhteisöllisen vaikuttamisen kokemuksia. Vuorovaikutus opetuksessa perustuu keskinäiseen kunnioitukseen ja tukee oppilaiden ihmisenä

kasvamista. Opetus auttaa yhdessä muiden oppiaineiden kanssa oppilaita kehittymään vastuullisiksi ja aktiivisiksi kansalaisiksi, jotka rakentavat ekososiaalista sivistystään, kestävästä elämäntapaa ja tulevaisuutta. Kasvatuksella ja opetuksella ohjataan eettisyyteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.

2. Didaktiset periaatteet

Suomi L1 on taustaltaan monitieteinen taito-, tieto-, taide- ja kulttuuriaine, jossa kehitetään oppilaan monilukutaitoa ja kielitietoisuutta monikielisissä ympäristöissä. Opetus kehittää oppilaiden vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja, kielen, kirjallisuuden ja kulttuurien tuntemusta ja kykyä käyttää kieltä oppimisen tukena. Oppilaiden arjen kielitaitoa ja tekstitaitoja vahvistetaan, jotta he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen. Opetus ohjaa kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista sekä tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Opetuksella tuetaan oppilaita rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa.

Suomi L1 -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt on ryhmitelty tavoitealueiksi **Vuorovaikutus ja ilmaisutaidot** (Tavoitteet 1–3), **Tekstien tulkitseminen** (Tavoitteet 4–6), **Tekstien tuottaminen** (Tavoitteet 7–9), **Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri** (Tavoitteet 10–12) ja **Kieli oppimisen tukena** (Tavoitteet 13–15). Suomi L1 -oppimäärän tavoitteet (T 1–15) sisältävät kaikille L1-oppimäärille yhteiset kompetenssit³: K1 Lukeminen, K2 Kirjoittaminen, K3 Argumentoiminen, K4 Tulkitseminen, K5 Sisältöosaaminen, K6 Kielitietoisuus, K7 Kriittinen ajattelu. Tavoitteiden kuvauksen yhteyteen on merkitty niiden yhteys L1-oppimäärien yhteisiin kompetensseihin (Liite 1). Opetus kehittää oppilaiden oppimaan oppimisen taitoja, arjen taitoja, tunnetaitoja, vuorovaikutustaitoja, luovan ilmaisun ja ongelmanratkaisun taitoja, kriittisen ajattelun taitoja ja monilukutaitoa.

Suomi L1 -oppimäärä on osa Eurooppa-koulujen kielikasvatusta, joka tukee kielitaidon monipuolista kehittymistä ja oppilaiden monikielistä kompetenssia. Monikielinen kompetenssi kehittyy paitsi koulussa myös kotona ja vapaa-ajalla. Se koostuu ensin opittujen kielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Kieltenopetus vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Kieliopinnoissa opitaan tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Eri kielten taitoa voidaan käyttää kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa.

Suomi L1 -oppimäärän opetuksessa oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.

³ ***Harmonised competences in LI: Reading competence, Writing competence, Argumentation/reasoning competence, Interpretation competence, Subject and specialist competence, Language awareness, Critical thinking competence**

Suomi L1 -oppimäärän opiskelun periaatteita

- Opetuksessa, oppimisympäristöjen ja työskentelytapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, monikielinen ympäristö, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo.
- Opetus perustuu yhteisölliseen oppimiseen, jossa hyödynnetään oppilaiden erilaisia vahvuuksia, oppilaiden omia tekstimaailmoja ja osallisuutta sekä kannustetaan vertaisoppimiseen ja vertaistukeen.
- Opetus ohjaa ja rohkaisee ikätason mukaan kehittyvään itsenäiseen, aktiiviseen ja vastuulliseen opiskeluun ja omien vahvuuksien tunnistamiseen.
- Opetus ohjaa oppilaita arvostamaan suomen kieltä ja suomalaista kulttuuria osana monikielistä identiteettiään.

- Oppimäärän eri tavoitealueita integroidaan opetuksessa.
- Opetuksessa tuetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulinnan, tuottamisen ja arvottamisen taitoja. Monilukutaito tukee kriittisen kulttuurisen lukutaidon kehittymistä ja oman identiteetin rakentamista. Monilukutaito perustuu laajaan tekstikäsitteeseen: tekstit ovat monimuotoisia ja monimerkityksisiä kokonaisuuksia, jotka voivat olla esimerkiksi sanallisia, puhuttuja tai kirjoitettuja tai ääntä ja kuvaa hyödyntäviä sekä niiden yhdistelmiä. Myös kirjallisuuskäsitys on vastaavalla tavalla laaja.
- Opetuksessa valitaan luettavaksi ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta, joka vahvistaa luovuuden, mielikuvituksen ja eettisen ajattelun kehittymistä sekä tukee oppilaiden kielellisen ilmaisun kehittymistä. Oppimäärän opiskeluun kuuluu useiden kokonaisteosten lukeminen vuosittain.
- Opetuksessa vahvistetaan oppilaan mediataitoja sekä korostetaan aktiivista ja vastuullista osallisuutta mediassa sekä tuottajana että vastaanottajana.

- Opetuksessa hyödynnetään monipuolisia työskentelytapoja ja oppimisympäristöjä, kuten draamaa sekä digitaalisia ja monikielisiä ympäristöjä tai vierailijoita ja vierailuja. Työskentelytapojen valinnassa otetaan huomioon lasten ikä ja käytetään kullekin ikäkaudelle soveltuvaa pedagogiikkaa.
- Opetuksessa tehdään yhteistyötä eri oppiaineiden opetuksen ja eri vuosiluokkien suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös Eurooppa-koulujen eri kieliosastojen kanssa. Myös muu esimerkiksi kansainvälinen yhteistyö on mahdollista.
- Opetus muodostaa johdonmukaisen oppimispolun varhaisesta oppimisesta aina EB-tutkintoon saakka. Opettajat tekevät yhteistyötä oppilaiden siirtyessä vuosiluokalta toiselle ja vuosiluokkakokonaisuudesta toiseen.
- Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden monikielisestä ympäristöstä johtuvat tai muut yksilölliset tarpeet ja tuen tarve. Opetusta eriytetään sekä ylöspäin että alaspäin. Tarvittaessa opetuksen tavoitteita yksilöllistetään.
- Kodin ja koulun välistä yhteistyötä hyödynnetään opetuksessa.

3. Opetuksen tavoitteet

Suomi L1 -oppimäärän tavoitteet on ryhmitelty 5 tavoitealueeksi ja 15 tavoitteeksi (T1–15). Tavoitteet esitetään 6 vuosiluokkakokonaisuutena: esiopetus, alakoulu 1–2, alakoulu 3–5, yläkoulu 1–3, yläkoulu 4–5 ja lukio 6–7. Tavoitteet muodostavat osaamisen syventymisen jatkumon siten, että viimeisenä kuvataan tavoitteet, jotka oppilaan tulisi saavuttaa S7-vuosiluokan loppuun mennessä. Liitteessä 1 on esitetty, miten L1-kompetenssit liittyvät tavoitealueisiin.

3.1. Opetuksen tavoitteet: esiopetus ja alakoulu

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot K3 K5 K6 K7	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen	harjoittelemaan ymmärrettävää artikulointia ja keskittyneitä kuuntelemista sekä ilmaisemaan kuullun ymmärtämistä	artikuloimaan ymmärrettävästi ja kuuntelemaan keskittyneesti ja palauttamaan mieleen kuulemaansa sekä toimimaan ohjeen mukaan	puhumaan selkeästi asiassa pysyen, kuuntelemaan tarkkaavaisesti, ja esittämään tarkentavia kysymyksiä
T2 ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintä-ympäristöissä	ilmaisemaan ajatuksia ja tunteita omassa ryhmässä ja tutuissa vuorovaikutustilanteissa sekä odottamaan vuoroa ja kunnioittamaan toisten ilmaisua	kertomaan ja keskustelemaan perustellen sekä käyttäytymään huomaavaisesti vuorovaikutustilanteessa ja jakamaan harkitusti omia tuotoksia	kertomaan tavoitteellisesti, osallistumaan ryhmän keskusteluun aiheessa pysyen, antamaan rakentavaa palautetta sekä käyttäytymään kohteliaasti vuorovaikutustilanteissa ja julkaisemaan vastuullisesti omia tuotoksia
T3 luova ilmaisu ja esittäminen	kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja, hassuttelemaan ja vapautumaan rooli- ja draamaleikeissä	osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti myös draaman keinoin	käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti draaman keinoin

Tekstien tulkitseminen K1 K3 K4 K5 K7	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T4 lukutaidon kehittyminen	kiinnostumaan lukemisesta ja hyödyntämään omaa varhaista monilukutaitoaan	harjoittelemaan ja tarkkailemaan omaa lukutaitoaan ja tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kehittämään omaa monilukutaitoaan	monipuolistamaan, sujuvoittamaan, arvioimaan ja kehittämään omaa monilukutaitoaan
T5 tekstien erittelyminen ja tulkitseminen	pohtimaan sanojen ja tekstien merkityksiä, kehittämään päättelytaitoja sekä havaitsemaan viestien monikanavaisuutta	laajentamaan sanavarantoa sekä tutustumaan monimuotoisiin teksteihin ja niiden ominaispiirteisiin tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla	syventämään ja laajentamaan sanavarantoa sekä erittelemään ja tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla
T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen	nauttimaan lastenkirjallisuudesta ja asettamaan itselleen tavoitteita lukemaan oppimisessa	lukemaan monimuotoisia tekstejä ja tavoittelemaan onnistumisen elämyksiä sekä keskustelemaan teksteistä harjoitellen kirjallisuuden käsitteiden käyttöä	ylläpitämään tavoitteellista kirjallisuuden harrastamista ja nauttimaan luku-, kuuntelu- ja katsojakokemuksista sekä analysoimaan ja tulkitsemaan kirjallisuutta tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla
Tekstien tuottaminen K2 K3 K5 K6	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta	harjoittelemaan käsinkirjoittamisen taitoa sekä näppäintaitoja	harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa, näppäintaitoja sekä oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia	edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista sekä vahvistamaan kirjoitetun kielen rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa
T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen	kertomaan tarinoita ja ajatuksiaan puhumalla ja kuvien tai tekstien avulla	tuottamaan yksinkertaisia tekstejä monimediaisissa ympäristöissä	tuottamaan erilaisia tekstilajeja monimediaisissa ympäristöissä

T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta	luomaan myönteistä kuvaa itsestä monimuotoisten tekstien tuottajana	luomaan myönteistä kuvaa itsestä monimuotoisten tekstien tuottajana sekä suunnittelemaan ja rakentamaan tekstejä yksin ja ryhmässä	vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestä monimuotoisten tekstien tuottajana, kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä sekä tuottamaan tekstejä yhdessä ja antamaan ja saamaan palautetta
Kieli, kirjallisuus, kulttuuri K1 K4 K5 K6 K7	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T10 kielitietoisuus ja kielitieto	tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä	tekemään tarkkoja havaintoja kielestä ja tunnistamaan sen vaihtelua	vahvistamaan kielitietoisuutta tutkimalla kieltä ja sen eri muotoja
T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä	havainnoimaan eri kulttuurien ja kielten erilaisia viestintätapoja	arvostamaan omaa kieltä ja kulttuuria sekä kulttuurista moninaisuutta eri viestintätilanteissa	käyttämään kielellistä ja kulttuurista tuntemustaan rakentavalla tavalla eri viestintätilanteissa
T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus	tutustumaan lasten kulttuuriin ja kirjallisuuteen kuunnellen, katsoen ja osallistuen	kuuntelemaan, lukemaan ja katsomaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja kulttuuria sekä käsittelemään niitä toiminnallisesti	laajentamaan suomalaisen kirjallisuuden tuntemusta ja tunnistamaan suomalaisen kulttuurin piirteitä eri kulttuurituotteissa
Kieli oppimisen tukena K1 K2 K5 K6	Esiopetus Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta	Alakoulu 1–2 Opetuksen tavoitteena on rohkaista oppilasta	Alakoulu 3–5 Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta
T13 kielenopiskelutaidot	tarkkailemaan omia ja muiden erilaisia kielenkäyttötapoja	havainnoimaan itseään ja muita kielenkäyttäjinä, arvioimaan omaa kielenoppimista ja asettamaan itselleen tavoitteita	näkemään itsensä myönteisessä valossa kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana ja hyödyntämään ryhmää oman oppimisen tukena sekä asettamaan itselle ja ryhmälle oppimistavoitteita

T14 tiedonhankinta- ja hallintataidot	tutustumaan kirjaston käyttöön ja saamaan onnistumisen elämyksiä tiedon viestijänä ja vastaanottajana	käyttämään kirjastoa ja hakemaan tietoa monin eri tavoin sekä jakamaan löytämänsä tietoa muille	hankkimaan tietoa monista tietolähteistä ja arvioimaan tiedon luotettavuutta, harjoittelemaan tiedon jäsentämistä eri menetelmin itsenäisesti ja ryhmässä
T15 eri tiedonalojen kielten tuntemus	kiinnostumaan eri tiedonaloista ja niiden sanastosta	kartuttamaan eri tiedonalojen käsite- varantoa	laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä eri tiedonalojen erityissanastoa

3.2. Opetuksen tavoitteet: yläkoulu ja lukio

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot K3 K5 K6 K7	Yläkoulu 1–3	Yläkoulu 4–5	Lukio 6–7
	Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Opetuksen tavoitteena on harjaannuttaa/ohjata oppilasta
T1 vuorovaikuttaja- na kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen	puhumaan selkeästi ja käyttämään tilanteeseen sopivaa kieltä monikielisessä ja - kulttuurisessa ympäristössä ja sovittamaan oman puheenvuoronsa tilanteeseen sopivaksi	puhumaan selkeästi ja käyttämään tilanteeseen sopivaa kieltä monikielisessä ja - kulttuurisessa ympäristössä ja sovittamaan oman puheenvuoronsa tilanteeseen sopivaksi sekä toimimaan aloitteellisesti, aktiivisesti ja kulttuuritietoisesti oman kulttuurinsa edustajana	puhumaan selkeästi ja käyttämään tilanteeseen sopivaa kieltä monikielisessä ja - kulttuurisessa ympäristössä ja sovittamaan oman puheenvuoronsa tilanteeseen sopivaksi sekä viestimään omaaänisesti ja itsestään ja kulttuuritaustastaan tietoisena
T2 ilmaiseminen eri vuorovaikutustila nteissa ja viestintä- ympäristöissä	ilmaisemaan ajatuksiaan, tunteitaan ja mielipiteitään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, ryhmäviestintätilanteissa ja viestintäympäristöissä sekä toimimaan eettisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutus-, ryhmäviestintä-, koe- ja esitystilanteissa, perustelemaan mielipiteensä erilaisia argumentaatiokeinoja käyttäen	ilmaisemaan itseään ja argumentoimaan tavoitteellisesti kontekstin huomioiden erilaisissa vuorovaikutus-, koe- ja esitystilanteissa, hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja ymmärtämään sen piirteitä, toimintaa ja vaatimuksia sekä syventämään ryhmäviestintätaitojaan

T3 Luova ilmaisu ja esittäminen	ilmaisemaan itseään draaman keinoin	ilmaisemaan itseään monipuolisesti draaman keinoin	hyödyntämään draaman keinoja oman luovan ilmaisun kehittämisessä
Tekstien tulkitseminen K1 K3 K4 K5 K7	Yläkoulu 1–3 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Yläkoulu 4–5 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Lukio 6–7 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta
T4 lukutaidon kehittyminen	kehittämään erilaisten tekstien lukijana ja harjaannuttamaan monilukutaitoaan sekä arvioimaan oman lukemisensa kehittämistarpeita	kehittämään edelleen monilukutaitoaan ja arvioimaan oman lukemisensa kehittämistarpeita	syventämään monilukutaitoaan erityisesti tavoitteiden ja kontekstin näkökulmasta sekä arvioimaan oman lukemisensa kehittämistarpeita tavoitteet huomioiden
T5 tekstien erittelemine ja tulkitseminen	kehittämään erilaisten kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstilajien ominaispiirteiden tunnistamisessa ja kertomaan havainnoistaan tarkoituksenmukaisin käsittein sekä laajentamaan sanavarantoon ja erilaisten fiktiivisten ja asiatekstien tarkastelussa tarvittavaa käsitevarantoon	tarkastelemaan erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä ja kertomaan havainnoistaan tarkoituksenmukaisin käsittein sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan erilaisten tekstien avulla sana- ja käsitevarantoon	analysoimaan erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä tarkoituksenmukaisin käsittein sekä laajentamaan ja vakiinnuttamaan edelleen sana- ja käsitevarantoon
T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen	tutustumaan uudenlaisiin fiktiivisiin kirjallisuudenlajeihin ja tekstilajeihin sekä analysoimaan niitä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla	monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katsojakokemuksia sekä syventämään ymmärrystään fiktion keinoista	valitsemaan tarkoituksenmukaisen näkökulman kirjallisuuden tulkintaan sekä perehtymään kulttuurisesti merkittäviin teoksiin

Tekstien tuottaminen K2 K3 K5 K6	Yläkoulu 1–3 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Yläkoulu 4–5 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Lukio 6–7 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta
T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta	hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa tekstien tuottamisessa, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstien tuottajana sekä vahvistamaan yleiskielen normien hallintaa	vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä vahvistamaan yleiskielen normien hallintaa	hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti tekstien tuottamisessa, hyödyntämään vahvuuksiaan ja vaikuttamaan tietoisesti kehittämiskohteisiinsa, havaitsemaan tilanteisen vaihtelun sopivan kielimuodon valinnassa, kehittämään tavoitteellisesti omaa ilmaisuaan sekä tiedostamaan omaan tekstiin vaikuttavat puhe- ja vieraskielisyydet
T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen	ilmaisemaan rohkeasti itseään, ajatuksiaan ja tunteitaan kirjoittamalla ja tuottamalla erilaisia tekstejä, laajentamaan ilmaisukykyään ja sanavarantoaan sekä harjaantumaan kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien tuottajana ja valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	ilmaisemaan itseään ja ajatuksiaan rohkeasti myös yhteistyössä toisten kanssa, laajentamaan ilmaisukykyään ja sanavarantoaan, harjaantumaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja kantaa ottavien tekstien tuottajana ja valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	ilmaisemaan itseään ja ajatuksiaan itsenäisesti sekä yhteistyössä, laajentamaan ilmaisukykyään ja sanavarantoaan, vahvistamaan osaamistaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien, kantaa ottavien ja pohtivien tekstien tuottajana sekä valitsemaan tavoitteisiin nähden sopivia ilmaisutapoja
T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta	harjaantumaan tekstien tuottamisprosesseissa sekä kehittymään palautteen antajana ja vastaanottajana sekä arvioimaan itseään tekstien tuottajana	vahvistamaan tekstin tuottamisprosesseja sekä kehittymään palautteen antajana ja vastaanottajana sekä arvioimaan itseään tekstien tuottajana	hallitsemaan prosessimaisen työtavan ja suunnittelemaan ja ohjaamaan omaa työtään laajahkoissa projekteissa sekä kehittymään palautteen antajana ja vastaanottajana sekä arvioimaan itseään tekstien tuottajana

Kieli, kirjallisuus, kulttuuri K1 K4 K5 K6 K7	Yläkoulu 1-3 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Yläkoulu 4-5 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Lukio 6-7 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta
T10 kielitietoisuus ja kielitieto	syventämään kielitietoisuuttaan havainnoimalla kielen ilmiötä, mm. kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä sekä erittelemään puhuttua ja kirjoitettua kieltä	syventämään kielitietoisuuttaan erittelemällä kielen ilmiötä ja vaihtelua sekä tarkastelemalla kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia sekä tutustumalla suomen kielen ominaispiirteisiin, taustaan ja kehitykseen	syventämään kielitietoisuuttaan tutkimalla kielen eri ilmenemismuotoja sekä kehittämällä tietoisesti ja aktiivisesti ilmaisuaan erilaisten kulttuuristen tekstilajien piirteiden mukaiseksi
T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä	pohtimaan äidinkielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässä sekä tiedostamaan omaan kielelliseen ja kulttuuriseen identiteettiin vaikuttavia tekijöitä	tunnistamaan eri kielten ja kulttuurien ominaispiirteitä sekä kielen alueellista, sosiaalista ja tilanteista vaihtelua ja rakentamaan tietoisesti maailmankuvaa ja identiteettiä kirjallisuuden ja kulttuurin avulla	vertailemaan eri kielten ja kulttuurien ominaispiirteitä, analysoimaan kielen alueellista, sosiaalista ja tilanteista vaihtelua, pohtimaan ja analysoimaan kielen ja kirjallisuuden merkitystä maailmankuvan, ideologioiden ja identiteettien rakentajana
T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus	tutustumaan muutamiin kirjallisuuden lajeihin, esimerkkien avulla kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä innostumaan kulttuurin aktiiviseksi käyttäjäksi	laajentamaan tietoja kirjallisuuden lajeista, historiasta ja nykykirjallisuudesta sekä jakamaan kulttuurielämyksiä, tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen	syventämään kirjallisuudentuntemusta ja laajentamaan yleissivistystä, mielikuvitusta ja eläytymiskykyä, ymmärtämään historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykykulttuurissa sekä tutustumaan oma-aloitteisestikin suomalaisen kulttuurin ilmiöihin ja ajankohtaisiin teemoihin

Kieli oppimisen tukena K1 K2 K3 K6 K7	Yläkoulu 1–3 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Yläkoulu 4–5 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta	Lukio 6–7 Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta
T13 ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot	kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoinnissa tarvittavien strategioiden ja metakognitiivisten taitojen käyttäjänä sekä kehittämään itseään vuorovaikuttajana ja harjoittelemaan rakentavan ja kriittisen palautteen antamista ja vastaanottamista	kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, havainnoimaan ja arvioimaan omaa viestintää ja tunnistamaan vahvuuksiaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	saavuttamaan jatko-opintoja tukevat monilukutaidot ja opiskelurutiinit sekä hyödyntämään palautetta ja itsearviointia viestijäkuvansa tietoisessa kehittämisessä sekä antamaan monipuolista palautetta
T14 tiedonhankinta- ja hallintataidot	tulkitsemaan ja arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla, vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja sekä käyttämään lähteitä monipuolisesti	arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituspärisyyttä sekä etsimään ja valikoimaan tilanteeseen sopivia tietolähteitä	saavuttamaan vankan rutiinin erilaisten tietolähteiden arvioimisessa ja käytössä
T15 eri tiedonalojen kielten tuntemus	kehittämään eri tiedonalojen tekstien lukemisessa ja niihin liittyvän käsitteistön hallinnassa	laajentamaan eri tiedonalojen tekstien kirjoja ja syventämään niihin liittyvän käsitteistön hallintaa	lukemaan tietokirjallisuutta ja tekemään havaintoja sen rakenteesta ja tiedonalojen kielimuodoista

4. Opetuksen sisällöt

Suomi L1 -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät sisällöt on esitetty tavoitealueittain jokaiselle vuosiluokalle erikseen.

4.1. Opetuksen sisällöt: esiopetus ja alakoulu 1–2

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot <i>T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i> <i>T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i> <i>T3 luova ilmaisu ja esittäminen</i>		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Leikitellään äänneillä ja tutustutaan niihin sekä opetellaan suomenkielisiä laulu-, liikunta- ja loruleikkejä.</p> <p>Leikitään tosielämän vuorovaikutustilanteita ja harjoitellaan kohteliaisuutta, myös eri kielillä.</p> <p>Laajennetaan käsite- ja ilmaisuvarantoa leikkimällä ja tarinoita hyödyntämällä; harjoitellaan esimerkiksi tervehtimistä, kiittämistä, kohteliasta pyytämistä, tunteiden ilmaisemista sanallisesti.</p> <p>Opetellaan kertomaan oman lähiympäristön tapahtumista ja ilmiöistä.</p> <p>Järjestetään mahdollisuuksia esittämiseen, mielikuvitusleikkeihin ja draamaan jopa monikielisesti eri yleisöille. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>	<p>Leikitään äänneillä ja harjoitellaan niitä sekä opetellaan suomenkielisiä laulu-, liikunta- ja loruleikkejä.</p> <p>Tehdään havaintoja kielen käytöstä arjen eri vuorovaikutustilanteissa ja harjoitellaan vuorottelua keskustelussa.</p> <p>Laajennetaan käsite- ja ilmaisuvarantoa leikeissä ja erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa tilanteissa sekä harjoitellaan toisia kunnioittavaa käytöstä.</p> <p>Opetellaan kertomaan sekä muotoilemaan kysymyksiä ja vastauksia lähiympäristön tapahtumista ja ilmiöistä.</p> <p>Harjoitellaan monipuolista kehollista, kuvallista ja monikielistä sanallista ilmaisua leikkiä ja draamaa hyödyntäen. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>	<p>Harjoitellaan ja tutkitaan äänneitä sekä opetellaan suomenkielisiä laulu-, liikunta- ja loruleikkejä.</p> <p>Keskustellaan havainnoista, konflikteista ja tarkoituksenmukaisesta kielenkäytöstä jokapäiväisissä sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa.</p> <p>Laajennetaan käsite- ja ilmaisuvarantoa leikeissä ja erilaisissa kasvokkain ja median avulla tapahtuvissa tilanteissa.</p> <p>Opetellaan kuvailemaan lähiympäristön ja lapsia kiinnostavia median tapahtumia ja ilmiöitä sekä keskustelemaan niistä perustellen omat mielipiteet.</p> <p>Harjoitellaan monipuolista kehollista, kuvallista ja monikielistä sanallista ilmaisua leikkiä ja draamaa hyödyntäen. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>

Tekstien tulkitseminen T4 lukutaidon kehittyminen T5 tekstien erittelemine ja tulkitseminen T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Tutkitaan kirjoja sekä ympäristössä olevia tekstejä kuten kuvia, logoja sekä lapsille sopivia mediatekstejä.</p> <p>Leikitellään sanoilla, havainnoidaan ääniteitä ja niiden yhteyksiä kirjoitettuun kieleen.</p> <p>Harjoitellaan kirjoittamaan ja lukemaan tuttuja sanoja leikkillisesti ja tekstejä hyödyntäen. Harjoitellaan kirjainmuotoja moniaistisesti.</p> <p>Kuunnellaan ääneen luettuja satuja, tarinoita, lastenkirjoja ja runoja sekä keskustellaan niistä ja käytetään niitä toiminnan lähtökohtana.</p> <p>Tutustutaan lastenkirjallisuuteen ja käytetään sitä monipuolisesti. Pohditaan, mikä tekstissä on totta ja mikä keksittyä.</p> <p>Havainnoidaan sanoja ja pohditaan niiden merkityksiä.</p> <p>Keskustellaan luku- ja kuuntelukokemuksista ja kerrotaan kirjoista.</p> <p>Lauletaan lastenlauluja, riimitellään ja loruillaan.</p> <p>Tutustutaan johonkin suomalaiseen kulttuuriin liittyvään tarinaan.</p>	<p>Tutkitaan kirjoja sekä ympäristössä olevia tekstejä kuten kuvia, logoja sekä lapsille sopivia mediatekstejä.</p> <p>Opitaan lukemaan ja opetellaan sitä tukevia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu ja sana.</p> <p>Opitaan aakkoset, kirjainmuodot ja niitä vastaavat äänneet sekä järjestetään runsaasti mahdollisuuksia lukemiseen ja leikkilliseen kirjoittamiseen, myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.</p> <p>Kuunnellaan ääneen luettuja satuja, tarinoita, lastenkirjoja ja runoja sekä keskustellaan niistä ja käytetään niitä toiminnan lähtökohtana.</p> <p>Opetellaan tunnistamaan kertova kirjallisuus, tietokirjallisuus ja mediateksti. Pohditaan tekstin todenperäisyyttä.</p> <p>Pohditaan sanojen ja sananvalintojen merkityksiä sekä laajennetaan sana- ja käsitevarantoa synonyymeillä, vastakohtilla ja kuvien avulla.</p> <p>Havainnoidaan erilaisia tapoja ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa.</p> <p>Opetellaan kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka, tapahtuma-aika ja juoni.</p> <p>Luetaan ja kuunnellaan satuja, tarinoita, lastenkirjoja, runoja, sarjakuvia ja jaetaan lukukokemuksia eri tavoin.</p> <p>Lauletaan lastenlauluja, riimitellään ja loruillaan.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin liittyvään tarinaan ja sen päähenkilöihin.</p>	<p>Tutkitaan kirjoja sekä ympäristössä olevia tekstejä kuten kuvia, logoja, taulukoita sekä lapsille sopivia mediatekstejä.</p> <p>Harjoitellaan ymmärtävää lukemista sekä ääneen ja hiljaisesti lukemista. Käytetään lukemiseen liittyviä käsitteitä kuten lause ja välimerkit.</p> <p>Vahvistetaan aakkosten, kirjainmuotojen ja niitä vastaavien äänneiden tuntemista sekä järjestetään runsaasti mahdollisuuksia lukemiseen ja kirjoittamiseen, myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.</p> <p>Selostetaan luetun tai kuullun tekstin sisällön pääkohdat ja keksitään toimintaa sen pohjalta.</p> <p>Opetellaan tunnistamaan kertova kirjallisuus, tietokirjallisuus ja mediateksti. Pohditaan tekstin todenperäisyyttä.</p> <p>Pohditaan sanojen, sananvalintojen merkityksiä sekä laajennetaan aktiivisesti sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia tapoja ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa.</p> <p>Opetellaan kerronnan peruskäsitteitä kuten päähenkilö, tapahtumapaikka, tapahtuma-aika ja juoni.</p> <p>Luetaan ja kuunnellaan satuja, tarinoita, lastenkirjoja, runoja, sarjakuvia ja jaetaan suunnitellusti lukukokemuksia.</p> <p>Lauletaan lastenlauluja, riimitellään ja loruillaan.</p>

		Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin liittyvään tarinaan ja sen päähenkilöihin.
--	--	---

Tekstien tuottaminen T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Havainnoidaan ja harjoitellaan yhdessä puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi. Pidetään oppimisympäristössä esillä kirjoitettua kieltä.</p> <p>Harjoitellaan kynäotetta, kirjainmuotoja, käsin kirjoittamista sekä näppäintaitoja.</p> <p>Pohjustetaan oikeinkirjoitustaitoa opettelemalla erottelemaan muun muassa sanojen alkuäänteitä ja vokaalien kestoja.</p> <p>Harjoitellaan kertomaan kokemuksia, keksimään tarinoita yhdessä ja omatoimisesti esimerkiksi kuvien avulla sekä leikkillisesti kirjoittamalla.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä yhdessä ja annetaan niistä myönteistä palautta.</p>	<p>Tarkastellaan ja harjoitellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi yhdessä ja omatoimisesti. Pidetään oppimisympäristössä esillä erilaisia tekstejä.</p> <p>Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja.</p> <p>Harjoitellaan käyttämään teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä sekä virkkeen lopetusmerkit.</p> <p>Harjoitellaan kertomaan ja tuottamaan erilaisia tekstejä käyttämällä mielikuvitusta, omia kokemuksia ja muita tekstejä yhdessä ja omatoimisesti.</p> <p>Harjoitellaan rakentamaan tekstejä yhdessä esimerkiksi kuvia apuna käyttäen.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä yhdessä ja annetaan niistä myönteistä palautta.</p>	<p>Vahvistetaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Pidetään oppimisympäristössä esillä erilaisia myös oppilaiden tuottamia tekstejä.</p> <p>Sujuvoitetaan kirjoitustaitoa käsin ja koneella erilaisilla monipuolisilla kirjoitusharjoituksilla monen median avulla.</p> <p>Sujuvoitetaan oikeinkirjoitustaitoa käyttämällä teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä sekä virkkeen lopetusmerkit.</p> <p>Tuotetaan erilaisia tekstejä yhdessä ja omatoimisesti. Harjoitellaan ilmaisemaan mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla.</p> <p>Harjoitellaan tekstien suunnittelua ja rakentamista sekä tutustutaan kertovalle tekstille tyypillisiin tekstuaalisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen.</p>

		Tarkastellaan tekstejä yhdessä ja annetaan niistä myönteistä palautta.
--	--	--

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri T10 <i>kielitietoisuus ja kielitieto</i> T11 <i>kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä</i> T12 <i>kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus</i>		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Pohditaan kielen merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa.</p> <p>Havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa ja vapaa-ajan tilanteissa. Pohditaan yhdessä sanoja ja sanontoja sekä leikitellään kielellä lorujen ja sanaleikkien avulla.</p> <p>Tutustutaan suomalaiseen kirjallisuuteen, perinnesatuihin, loruihin ja lauluihin. Opetellaan joitain loruja tai lauluja.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä.</p> <p>Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä sekä juhlaperinteisiin.</p>	<p>Vahvistetaan kielitietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien.</p> <p>Tehdään havaintoja koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksista muihin. Pohditaan yhdessä sanoja ja sanontoja sekä leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla.</p> <p>Tutustutaan kuunnellen, lukien ja osallistuen suomalaiseen lastenkirjallisuuteen ja lastenkulttuuriin sekä juhlaperinteisiin.</p> <p>Opetellaan joitain runoja, loruja tai sanaleikkejä.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä omia esityksiä.</p>	<p>Vahvistetaan kielitietoisuutta havainnoimalla puhutun ja kirjoitetun kielen vaihtelua erilaisissa tilanteissa ja konteksteissa.</p> <p>Tehdään havaintoja koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksista muihin. Laajennetaan yhdessä sanavarantoa erilaisten tekstien avulla.</p> <p>Tutustutaan lastenkulttuuriin, tapakulttuuriin ja juhlaperinteisiin omassa lähiympäristössä sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä erilaisia esityksiä.</p>

Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>		
Esiopetus	Alakoulu 1	Alakoulu 2
<p>Leikitellään kielellä ja havainnoidaan eri tapoja käyttää kieltä.</p> <p>Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön.</p>	<p>Leikitellään kielellä ja havainnoidaan eri tapoja käyttää kieltä eri tilanteissa.</p> <p>Pohditaan itselle sopivia tapoja oppia kieltä. Tarkastellaan omaa kielenkäyttöä esimerkiksi tallentamalla.</p>	<p>Leikitellään kielellä ja havainnoidaan eri tapoja käyttää kieltä eri tilanteissa.</p> <p>Pohditaan itselle sopivia tapoja oppia kieltä. Tarkastellaan omaa kielenkäyttöä esimerkiksi tallentamalla.</p>

Luetaan tietotekstejä ja kerätään niistä sanoja ja käsitteitä.	Harjoitellaan yhdessä kirjaston käyttöä ja opetellaan etsimään itselle sopivaa luettavaa. Opetellaan käyttämään tietokirjoja ja etsitään sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Kootaan sanalistoja eri oppiaineissa, vertaillaan sanoja eri kielillä.	Opetellaan aktiiviseksi kirjaston käyttäjiksi ja opetellaan tiedonhaku. Opetellaan käyttämään tietokirjoja (sisällysluettelo, hakemistot) ja etsitään sanojen ja käsitteiden merkityksiä. Kootaan sanalistoja eri oppiaineissa, vertaillaan sanoja eri kielillä.
--	--	---

4.2. Opetuksen sisällöt: alakoulu 3–5

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot <i>T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i> <i>T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i> <i>T3 luova ilmaisu ja esittäminen</i>		
Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
<p>Harjoitellaan selkeää puhumista erilaisissa puhetilanteissa, esimerkiksi improvisoiden arkielämän tilanteita.</p> <p>Havainnoidaan ympäristöä ja kerrotaan omista havainnoista toisille.</p> <p>Etsitään aktiivisesti uusia sanoja ja käsitteitä sekä pohditaan niiden merkityksiä.</p> <p>Kuunnellaan tarkasti ja toimitaan annetun ohjeen perusteella ja kerrotaan omia mielipiteitä.</p> <p>Harjoitellaan tunnistamaan tilanne, kohderyhmä ja sisällön tarkoituksenmukaisuus viestinnässä.</p> <p>Suunnitellaan ja pidetään yhdessä omia esityksiä.</p> <p>Harjoitellaan ilmaisemaan omia mielipiteitä, ajatuksia ja tunteita esimerkiksi roolileikkien ja draaman keinoin. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>	<p>Harjoitellaan selkeää puhumista erilaisissa puhetilanteissa. Opetellaan valmistautumaan esittämisen- ja puhetilanteisiin.</p> <p>Harjoitellaan osallistumaan aktiivisesti keskustelutilanteisiin.</p> <p>Etsitään aktiivisesti uusia sanoja ja käsitteitä sekä pohditaan niiden merkityksiä.</p> <p>Kuunnellaan kunnioittavasti toisia ja esitetään omia perusteltuja mielipiteitä.</p> <p>Harjoitellaan tunnistamaan tilanne, kohderyhmä ja sisällön tarkoituksenmukaisuus viestinnässä.</p> <p>Suunnitellaan ja pidetään oma suullinen esitys.</p> <p>Harjoitellaan ilmaisua ja sanatonta viestintää draaman keinoin ja toteutetaan omia esityksiä. Osallistutaan koulun tapahtumiin.</p>	<p>Harjoitellaan selkeää puhumista erilaisissa puhetilanteissa. Opetellaan valmistautumaan esittämisen- ja puhetilanteisiin.</p> <p>Osallistutaan aktiivisesti ja rakentavasti ryhmän keskustelutilanteisiin.</p> <p>Tutkitaan aktiivisesti uusia sanoja ja käsitteitä sekä harjoitellaan niiden käyttöä.</p> <p>Kuunnellaan toisia, odotetaan omaa puheenvuoroa ja perustellaan omia mielipiteitä.</p> <p>Annetaan ja vastaanotetaan rakentavaa palautetta.</p> <p>Harjoitellaan tunnistamaan tilanne, kohderyhmä ja sisällön tarkoituksenmukaisuus viestinnässä.</p> <p>Valmistetaan laaja suullinen esitys havaintomateriaaleja apuna käyttäen.</p> <p>Harjoitellaan ilmaisua draaman keinoin ja osallistutaan esimerkiksi juhla- tai tapahtumajärjestelyihin. Tutustutaan sanattoman viestinnän keinoihin.</p>

Tekstien tulkitseminen T4 lukutaidon kehittyminen T5 tekstien erittelemine ja tulkitseminen T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen		
Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
<p>Sujuvoitetaan peruslukutaitoa sekä kehitetään lukunopeutta ja ymmärtävää lukutaitoa. Harjoitellaan ääneen lukemista.</p> <p>Luetaan monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan medialukutaitoa, harjoitellaan kuvan lukemista ja eläydytään kuvaan.</p> <p>Etsitään tekstin pääsisältö lukemalla, ennustamalla, tutkimalla kontekstia ja silmäilemällä.</p> <p>Opetellaan tunnistamaan uusia tekstilajeja. Opetellaan tunnistamaan faktan ja fiktion ominaispiirteitä.</p> <p>Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Pohditaan tyyllilajin valinnan merkitystä, tekstillä ja kuvilla vaikuttamista.</p> <p>Luetaan kaunokirjallisia teoksia ja käytetään niiden tarkastelussa kerronnan peruskäsitteitä kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika sekä juoni.</p> <p>Luetaan kotimaista lapsille suunnattua kirjallisuutta, mediatekstejä ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. Pohditaan yhdessä kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin.</p> <p>Perehdytään johonkin suomalaiseen kulttuuriin kuuluvaa tarinaan sitä yhdessä työstäen.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa sekä kehitetään lukunopeutta ja ymmärtävää lukutaitoa. Harjoitellaan lukemaan selkeästi ja sujuvasti ääneen.</p> <p>Luetaan monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan medialukutaitoa, harjoitellaan kuvan lukemista ja eläydytään kuvaan.</p> <p>Varmistetaan tekstin pääsisällön ja rakenteen ymmärtäminen ennustamisen, kuvien, otsikoiden tai ennakkotiedon avulla.</p> <p>Tunnistetaan tekstilajeja ja niiden ominaispiirteitä eri ympäristöissä.</p> <p>Harjoitellaan erottelemaan faktaa ja fiktiota.</p> <p>Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Pohditaan tyyllilajin valinnan merkitystä, tekstillä ja kuvilla vaikuttamista.</p> <p>Luetaan kaunokirjallisia teoksia ja käytetään niiden tarkastelussa kerronnan peruskäsitteitä kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika, juoni.</p> <p>Luetaan aihepiirejä vaihdellen kotimaista lapsille suunnattua kirjallisuutta, mediatekstejä ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. Eritellään luettua ohjatusti ja pohditaan yhdessä kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa sekä kehitetään lukunopeutta ja ymmärtävää lukutaitoa. Harjoitellaan lukemaan sujuvasti, selkeästi ja ilmeikkäästi ääneen.</p> <p>Eritellään, havainnoidaan ja tutkitaan erilaisten tekstien rakenteita, sisältöjä ja merkityksiä.</p> <p>Vahvistetaan luetun ymmärtämistä luomalla pohjaa lukustrategioiden käytölle ja oman lukemisen arvioinnille.</p> <p>Tunnistetaan tekstilajeja ja niiden ominaispiirteitä eri ympäristöissä. Harjoitellaan erottelemaan faktaa ja fiktiota.</p> <p>Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.</p> <p>Pohditaan tyyllilajin, julkaisualueen, sananvalinnan ja tehokeinojen merkitystä, tekstillä ja kuvilla vaikuttamista.</p> <p>Luetaan tavoitteellisesti kaunokirjallisia teoksia ja harjoitellaan palauttamaan mieleen tekstin sisältö ja juonirakenne sekä päätellään tekstin kertoja sekä tapahtuma-aika ja tapahtumapaikka.</p> <p>Luetaan aihepiirejä vaihdellen kotimaista lapsille suunnattua kirjallisuutta, mediatekstejä ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta. Harjoitellaan tulkitsemaan luettua ja pohditaan yhdessä kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin.</p>

	Eritellään jotakin suomalaiseseen kulttuuriin kuuluvaa tarinaa sitä yhdessä työstäen.	Tulkitaan jotakin suomalaiseen kulttuuriin kuuluvaa tarinaa sitä yhdessä työstäen.
--	---	--

Tekstien tuottaminen T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta		
Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
<p>Vahvistetaan edelleen fonologista tietoisuutta kiinnittämällä huomiota puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin.</p> <p>Sujuvoitetaan käsin kirjoittamisen taitoa sekä näppäintaitoja.</p> <p>Tuotetaan tekstejä hyödyntämällä kokemuksia, havaintoja, ajatuksia ja mielipiteitä, myös monimediaisissa ympäristöissä yksin ja yhdessä. Opetellaan yhdessä tuottamaan tekstejä toisten tekstien pohjalta.</p> <p>Vahvistetaan oikeinkirjoitustaitoa käyttämällä teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä, virkkeen lopetusmerkit ja vuoropuhelun merkintä.</p> <p>Tarkastellaan tuotettuja tekstejä yhdessä ja annetaan niistä kannustavaa palautetta.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta kiinnittämällä huomiota puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin ja harjoitellaan niitä.</p> <p>Sujuvoitetaan käsin kirjoittamisen taitoa sekä näppäintaitoja.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä yksin ja yhdessä. Harjoitellaan tuottamaan tekstejä toisten tekstien pohjalta.</p> <p>Vahvistetaan oikeinkirjoitustaitoa käyttämällä teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten yhdyssanojen oikeinkirjoitus ja pilkun käytön perusteita. Opetellaan yhdessä tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja sekä tekstin elävöittämistä.</p> <p>Pohditaan tekstin tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy tekstin kielellisissä valinnoissa. Opetellaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet, ja harjoitellaan käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opetellaan tunnistamaan persoona- ja aikamuotojen ilmaisutapoja.</p> <p>Tarkastellaan ja eritellään tuotettuja tekstejä yhdessä ja annetaan niistä kannustavaa ja rakentavaa palautetta.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta kiinnittämällä huomiota puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin ja harjoitellaan niitä.</p> <p>Sujuvoitetaan käsin kirjoittamisen taitoa sekä näppäintaitoja.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä yksin ja yhdessä. Tuotetaan tekstejä toisten tekstien pohjalta.</p> <p>Vahvistetaan oikeinkirjoitustaitoa käyttämällä teksteissä kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoja sekä tekstin elävöittämistä.</p> <p>Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Opetellaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden perustyyppit sekä lauseen pääjäsenet, ja harjoitellaan käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Tunnistetaan persoona- ja aikamuotojen ilmaisutapoja. Tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin.</p>

		Tarkastellaan ja eritellään tuotettuja tekstejä yhdessä ja annetaan niistä kannustavaa ja rakentavaa palautetta.
--	--	--

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri T10 <i>kielitietoisuus ja kielitieto</i> T11 <i>kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä</i> T12 <i>kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus</i>		
Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
<p>Tutkitaan yhdessä kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä koulussa ja oppilaan vapaa-ajan tilanteissa.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä muiden oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin sekä muihin oppilaan arjen kulttuureihin. Tutustutaan oppilaalle läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa.</p> <p>Hyödynnetään lapsille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa ja elokuvia. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä sekä keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä omia esityksiä.</p>	<p>Tutkitaan yhdessä kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä koulussa ja oppilaan vapaa-ajan tilanteissa.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä muiden oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin sekä muihin oppilaan arjen kulttuureihin. Tutustutaan oppilaalle läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa.</p> <p>Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa ja elokuvia. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä sekä keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä omia esityksiä.</p>	<p>Tutkitaan yhdessä kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä koulussa ja oppilaan vapaa-ajan tilanteissa.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä muiden oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin sekä muihin oppilaan arjen kulttuureihin. Tutustutaan oppilaalle läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa.</p> <p>Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa ja elokuvia. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä sekä keskustellaan median roolista oppilaan arjessa.</p> <p>Suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä omia esityksiä.</p>

Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>		
Alakoulu 3	Alakoulu 4	Alakoulu 5
Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoa.	Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoa, kuten	Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen

<p>Kannustetaan kirjaston monipuoliseen käyttöön ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.</p> <p>Opetellaan käyttämään yhdessä kirjastoja ja muita tietolähteitä. Harjoitellaan aakkostamista ja lähdeaineiston löytämistä. Keskustellaan tekijänoikeuksista.</p> <p>Laajennetaan eri tiedonalojen sana- ja käsitevarantoa esimerkiksi ajatuskarttoja ja tukisanalistoja käyttämällä.</p>	<p>muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä.</p> <p>Kannustetaan kirjaston monipuoliseen käyttöön ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.</p> <p>Opetellaan käyttämään kirjastoja ja muita tietolähteitä opiskelussa. Harjoitellaan valitsemaan lähdeaineistoa.</p> <p>Tutustutaan tekijänoikeuksiin tuottajan ja käyttäjän näkökulmasta.</p> <p>Laajennetaan eri tiedonalojen sana- ja käsitevarantoa esimerkiksi ajatuskarttoja ja tukisanalistoja käyttämällä.</p>	<p>taitoa, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä.</p> <p>Kannustetaan kirjaston monipuoliseen käyttöön ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista.</p> <p>Opetellaan käyttämään kirjastoja ja muita tietolähteitä opiskelussa. Harjoitellaan valitsemaan lähdeaineistoa tarkoituksenmukaisella tavalla.</p> <p>Tutustutaan tekijänoikeuksiin tuottajan ja käyttäjän näkökulmasta.</p> <p>Laajennetaan eri tiedonalojen sana- ja käsitevarantoa esimerkiksi vertailun avulla.</p>
--	---	---

4.3. Opetuksen sisällöt: yläkoulu 1–3

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot <i>T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i> <i>T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i> <i>T3 luova ilmaisu ja esittäminen</i>		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteiden, ajatusten, väitteiden ja tunteiden ilmaisemista. Valmistellaan ja pidetään erilaisia puhe-esityksiä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja niille ominaista kielenkäyttöä. Kehitetään oppilaiden itseilmaisua käyttämällä puheen, kokonaisilmaisun ja draaman keinoja.</p>	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteiden, ajatusten, väitteiden ja tunteiden ilmaisemista. Valmistellaan ja pidetään erilaisia puhe-esityksiä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja niille ominaista kielenkäyttöä. Kehitetään oppilaiden itseilmaisua käyttämällä puheen, kokonaisilmaisun ja draaman keinoja, erityisesti kirjallisuuden opiskelussa.</p>	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan mielipiteiden, ajatusten, väitteiden ja tunteiden ilmaisemista sekä mielipiteiden ja väitteiden perustelemista. Valmistellaan ja pidetään erilaisia puhe-esityksiä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta.</p> <p>Harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita ja niille ominaista kielenkäyttöä. Kehitetään oppilaiden itseilmaisua käyttämällä puheen, kokonaisilmaisun ja draaman keinoja, erityisesti kirjallisuuden opiskelussa.</p>

Tekstien tulkitseminen T4 lukutaidon kehittyminen T5 tekstien erittelemine ja tulkitseminen T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Vahvistetaan monilukutaitoa ja lukemisen sujuvuutta.</p> <p>Syvennetään tekstien tulkinnan ja erittelyn taitoja lukemalla ja tutkimalla erilaisia tekstejä: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta ja erilaisia painettuja ja digitaalisia tekstejä.</p> <p>Tehdään havaintoja erilaisten tekstien kertomuksellisuudesta (esim. uutisissa ja elokuvissa) ja kielen kuvallisuudesta.</p> <p>Luetaan tavoitteellisesti kaunokirjallisuutta, esimerkiksi lukudiplomin avulla.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa ja lukemisen sujuvuutta.</p> <p>Syvennetään tekstien tulkinnan ja erittelyn taitoja lukemalla ja tutkimalla media- ja asiatekstejä sekä fiktiivisiä tekstejä: kaunokirjallisuuden eri lajeja, tietokirjallisuutta ja erilaisia painettuja ja digitaalisia tekstejä.</p> <p>Tehdään havaintoja erilaisten tekstien kertomuksellisuudesta, kielen kuvallisuudesta sekä median vaikutuksista.</p> <p>Luetaan tavoitteellisesti kaunokirjallisuutta, esimerkiksi lukudiplomin avulla.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa ja lukemisen sujuvuutta.</p> <p>Syvennetään tekstien tulkinnan ja erittelyn taitoja lukemalla ja tutkimalla media- ja asiatekstejä sekä fiktiivisiä tekstejä: kaunokirjallisuuden eri lajeja, tietokirjallisuutta ja erilaisia painettuja ja digitaalisia tekstejä.</p> <p>Tehdään havaintoja erilaisten tekstien kertomuksellisuudesta (esim. mediateksteissä, dokumenttielokuvissa, mainoksissa) ja kielen kuvallisuudesta.</p> <p>Tehdään havaintoja median vaikutuksista sekä tutustutaan sananvapauden ja sensuurin käsitteisiin.</p> <p>Luetaan tavoitteellisesti kaunokirjallisuutta, esimerkiksi lukudiplomin avulla.</p>

Tekstien tuottaminen T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista.</p> <p>Vahvistetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä ja hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita. Harjoitellaan kielenhuollon perusasioiden hallintaa.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista.</p> <p>Vahvistetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä ja hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita. Syvennetään kielenhuollon perusasioiden hallintaa.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista.</p> <p>Vahvistetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä ja hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita. Syvennetään kielenhuollon perusasioiden hallintaa.</p>

<p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (mm. oma tarina, tiivistelmä, muistiinpanot, selostus) yksin ja yhdessä. Harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia keinoja. Hyödynnetään kirjallisuutta aineistona mm. omille fiktiivisille teksteille. Varmennetaan lause- ja virkerakenteen ymmärtämistä.</p> <p>Harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain: ideointia, rajausta, näkökulman valintaa, tekstin jäsentämistä, muokkaamista ja otsikointia. Harjoitellaan antamaan ja hyödyntämään vertaispalautetta.</p> <p>Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä.</p>	<p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (mm. mielipidekirjoitus, referaatti, arvostelu) yksin ja yhdessä. Harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia keinoja. Hyödynnetään kirjallisuutta aineistona mm. omille fiktiivisille ja eritteleville teksteille. Varmennetaan lause- ja virkerakenteen ymmärtämistä.</p> <p>Harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain: ideointia, rajausta, näkökulman valintaa, tekstin jäsentämistä, muokkaamista ja otsikointia. Harjoitellaan antamaan ja hyödyntämään vertaispalautetta.</p> <p>Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä.</p>	<p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (mm. novellianalyysi, pohtiva kirjoitelma) yksin ja yhdessä. Harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia keinoja. Hyödynnetään kirjallisuutta aineistona mm. omille pohtiville teksteille. Varmennetaan lause- ja virkerakenteen ymmärtämistä.</p> <p>Harjoitellaan tekstin tuottamista vaiheittain: ideointia, rajausta, näkökulman valintaa, tekstin jäsentämistä, muokkaamista ja otsikointia. Harjoitellaan antamaan ja hyödyntämään vertaispalautetta.</p> <p>Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä.</p>
---	---	--

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri T10 kielitietoisuus ja kielitieto T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana- ja lausetason piirteistä, muun muassa sanojen jakamisesta sanaluokkiin.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Jatketaan tutustumista suomalaiseen kulttuuriin.</p> <p>Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin. Luetaan nuortenkirjoja.</p>	<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana- ja lausetason piirteistä, mm. sanojen jakamisesta sanaluokkiin ja sanojen taipumisesta.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Jatketaan tutustumista suomalaiseen kulttuuriin ja pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä omassa elämässä.</p> <p>Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin ja joihinkin tyylivirtauksiin (mm. romantiikka ja realismi). Luetaan nuortenkirjoja ja laajennetaan lukuvalikoimaa vähitellen aikuisten kirjallisuuteen.</p>	<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana- ja lausetason piirteistä, mm. sanojen jakamisesta sanaluokkiin, sanojen taipumisesta, lauseenjäsennyksen perusteista.</p> <p>Vertaillaan suomen kielen piirteitä oppilaalle tuttujen kielten piirteisiin. Jatketaan tutustumista suomalaiseen kulttuuriin ja pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä omassa elämässä.</p> <p>Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin sekä joihinkin alalajeihin (kuten fantasiaan, dekkariin, kauhuun, sciifiin ja</p>

Kannustetaan kulttuurin aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön.	Kannustetaan kulttuurin aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön.	romanttiseen rakkauskirjallisuuteen) ja tyylivirtauksiin. Luetaan nuortenkirjoja ja laajennetaan lukuvalikoimaa vähitellen aikuisten kirjallisuuteen. Kannustetaan kulttuurin aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön.
--	--	---

Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>		
Yläkoulu 1	Yläkoulu 2	Yläkoulu 3
<p>Harjoitellaan erilaisia oppimisen kannalta hyödyllisiä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimuotoisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten tiivistämistä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tiedonlähteisiin ja tiedonlähteiden arviointiin sekä kirjaston käyttöön. Harjoitellaan erottamaan fiktio, mielipide ja perusteltu väite toisistaan.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen.</p>	<p>Harjoitellaan erilaisia oppimisen kannalta hyödyllisiä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimuotoisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tiedonlähteisiin ja tiedonlähteiden arviointiin sekä kirjaston käyttöön. Harjoitellaan erottamaan fiktio, mielipide ja perusteltu väite toisistaan.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen.</p>	<p>Harjoitellaan erilaisia oppimisen kannalta hyödyllisiä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimuotoisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tiedonlähteisiin ja tiedonlähteiden arviointiin sekä kirjaston käyttöön. Harjoitellaan erottamaan fiktio, mielipide ja perusteltu väite toisistaan.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen.</p>

4.4. Sisällöt: yläkoulu 4–5

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä T3 luova ilmaisu ja esittäminen	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan eettistä ja rakentavaa viestintää, joka ottaa huomioon erilaiset kulttuuriset piirteet.</p> <p>Harjoitellaan puheenvuoron suunnittelua, rakentamista ja pitämistä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta.</p> <p>Kehitetään oppilaiden itseilmaisua käyttämällä puheen, kokonaisilmaisun ja draaman keinoja, erityisesti kirjallisuuden opiskelussa.</p>	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan eettistä ja rakentavaa viestintää, joka ottaa huomioon erilaiset kulttuuriset piirteet.</p> <p>Harjoitellaan esimerkiksi informatiivisen ja kantaa ottavan puheenvuoron suunnittelua, rakentamista ja pitämistä.</p> <p>Tehdään itse- ja vertaisarviointia ja kehitetään vuorovaikutusta palautteen pohjalta. Syvennetään tietoa ryhmadynamiikasta, arvioidaan omaa työskentelyä ryhmässä ja pyritään parantamaan sitä.</p> <p>Analysoidaan ja kehitetään omaa viestijäkuvaa puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana. Harjoitellaan esimerkiksi työelämään liittyviä vuorovaikutus- ja viestintätilanteita draaman ja luovan ilmaisun keinoin.</p>

Tekstien tulkitseminen T4 lukutaidon kehittyminen T5 tekstien erittelemisen ja tulkitseminen T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Vahvistetaan monilukutaitoa. Syvennetään erilaisten mediatekstien, mainonnan, elokuvan ja kuvan keinojen erittelyä ja tulkintaa.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä maailmankuvan ja arvomaailman ilmentäjänä ja tunnistetaan tekstien ideologisuus.</p> <p>Luetaan erityisesti suomalaista kirjallisuutta ja nähdään sen merkitys oman identiteetin ja kulttuurin rakentajana.</p>	<p>Vahvistetaan monilukutaitoa. Syvennetään erilaisten mediatekstien, mainonnan, elokuvan ja kuvan keinojen erittelyä ja tulkintaa. Opiskellaan erilaisille kertoville, kuvaaville, ohjaaville, pohtiville ja kantaa ottaville teksteille ominaisia piirteitä ja erilaisia tekstilajeja.</p> <p>Tarkastellaan tekstejä maailmankuvan ja arvomaailman ilmentäjänä ja tunnistetaan tekstien ideologisuus. Analysoidaan tekstin rakentumista moniäänisyyden ja monimuotoisuuden näkökulmasta.</p> <p>Eritellään teksti-, lause- ja sanatason rakenteita ja muita merkitystä rakentavia tekstin osia, kuten</p>

	<p>kielen metaforisuutta, ja harjoitellaan tunnistamaan kaunokirjallisuudessa käytettyjä keinoja, kuten kielen kuvallisuutta, monitulkintaisuutta ja muita tekstuaalisia keinoja.</p> <p>Luetaan tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä analysoidaan ja kehitetään omia lukutottumuksia, lukukokemuksia ja lukemisen prosessia.</p>
--	---

Tekstien tuottaminen T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista. Syvennetään kielenhuollon perusasioiden hallintaa.</p> <p>Harjoitellaan tekstin rakentamisen, jaksottamisen, sidostamisen ja havainnollistamisen taitoja. Harjoitellaan tavoitteen, tekstilajin, kontekstin ja näkökulman huomioon ottamista tekstien tuottamisessa. Hyödynnetään argumentointitaitoja ja tekstilajiin sopivia ilmaisutapoja. Hyödynnetään itsearvointia ja vertaispalautetta.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (kirjallisuusanalyysi, pohtiva kirjoitelma, virallinen kirje) yksin ja yhdessä. Monipuolistetaan ymmärrystä lause- ja virkerakenteesta.</p> <p>Harjoitellaan tekstien prosessimaista tuottamista hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>	<p>Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta ja syvennetään tekstinhuollon perusasioiden hallintaa.</p> <p>Syvennetään tekstin rakentamisen, jaksottamisen, sidostamisen ja havainnollistamisen taitoja. Harjoitellaan tavoitteen, tekstilajin, kontekstin ja näkökulman huomioon ottamista tekstien tuottamisessa. Hyödynnetään argumentointitaitoja ja tekstilajiin sopivia ilmaisutapoja. Hyödynnetään itsearvointia ja vertaispalautetta.</p> <p>Tuotetaan erilaisia fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (kirjallisuusesset, pohtiva kirjoitelma, työhakemus) yksin ja yhdessä. Opiskellaan laajojen tekstikokonaisuuksien rakennepiirteitä, erittelyä ja käyttöä omien tekstien tuottamisen tukena.</p> <p>Kirjoitetaan kaunokirjallisuuden pohjalta erilaisia analyysoivia, pohtivia tai kantaa ottavia tekstejä.</p> <p>Harjoitellaan tekstien prosessimaista tuottamista hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri T10 kielitietoisuus ja kielitieto T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus	
Yläkoulu 4	Yläkoulu 5
<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana-, lause- ja virketason piirteistä. Syvennetään ymmärrystä sanaston ja nimistön kielellistä ja kulttuurisista yhteyksistä.</p>	<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä. Syvennetään tietoa suomen sana-, lause- ja virketason piirteistä.</p> <p>Tutustutaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen, kielen ja kulttuurin yhteyteen ja</p>

<p>Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaissuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin. Tutkitaan kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä identiteetin rakentumisessa. Tarkastellaan kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria identiteetin rakentajana ja tutustutaan maailman kielitilanteeseen.</p> <p>Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin.</p> <p>Tutustutaan tärkeimpiin suomalaisen kirjallisuuden tyylivirtauksiin. Syvennyttään suomalaiseen kansanperinteeseen ja erityisesti Kalevalaan ja sen vaikutukseen suomalaiseen kulttuuriin. Laajennetaan lukemista nuortenkirjoista klassikoihin ja nykykirjallisuuteen, luetaan myös kantaa ottavaa kirjallisuutta.</p>	<p>monikielisyteen. Tutkitaan kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä identiteetin rakentumisessa.</p> <p>Opiskellaan kirjallisuuden pääajit ja kirjallisuuden keinoja (mm. kerronnan keinoja, novellityypit, runouden keinoja ja joitakin runon lajeja, draaman keinoja). Laajennetaan lukemista nuortenkirjoista klassikoihin ja nykykirjallisuuteen, luetaan myös kantaa ottavaa kirjallisuutta.</p>
--	---

<p>Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i></p>	
<p>Yläkoulu 4</p>	<p>Yläkoulu 5</p>
<p>Kehitetään tietoisesti erilaisia oppimisen kannalta hyödyllisiä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimediaisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Harjoitellaan tiedonhaun vaiheita, erilaisten tiedonlähteiden käyttöä ja arviointia sekä kirjaston käyttöä. Harjoitellaan mediakritiikkiä, esimerkiksi tunnistamaan mielipiteiden ja tutkimustiedon piirteitä. Harjoitellaan lähteiden käyttöä ja lähdemerkintöjen tekemistä.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen ja luetaan tietokirjallisuutta.</p>	<p>Vahvistetaan metakognitiivisia taitoja sekä opiskelu- ja lukustrategioita. Harjoitellaan monimediaisten tekstien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Käytetään erilaisia tiedonlähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Käytetään kirjastoa monipuolisesti. Vahvistetaan kriittisen lukemisen taitoja.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedonalojen kieleen ja luetaan tietokirjallisuutta.</p>

4.5. Sisällöt: lukio 6–7

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot <i>T1 puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i> <i>T2 vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i> <i>T3 luova ilmaisu ja esittäminen</i>	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan eettistä ja rakentavaa viestintää, joka huomioi kulttuurisen moninaisuuden.</p> <p>Harjoitellaan esiintymistaitoja sekä informatiiviseen ja kantaa ottavaan puheesitykseen valmistautumista ja puheiden pitämistä.</p> <p>Harjoitellaan vaikuttamisen, argumentoinnin ja retoriikan keinojen käyttöä osana omaa ilmaisua ja erittelyn kohteena.</p> <p>Annetaan palautetta omasta ja toisten työskentelystä ja kehitetään palautteen avulla omaa työskentelyä.</p> <p>Osallistutaan kirjallisuuskeskusteluun ja pidetään puheenvuoroja luetun kirjallisuuden pohjalta.</p> <p>Käytetään luovaa ilmaisua ja draaman keinoja erityisesti kirjallisuuden opiskelussa.</p>	<p>Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja yksilö- ja ryhmäviestinnässä sekä ideoinnissa, väittelyssä, neuvottelussa ja ongelmanratkaisussa.</p> <p>Harjoitellaan eettistä ja rakentavaa viestintää, joka ottaa huomioon kulttuurisen moninaisuuden.</p> <p>Harjoitellaan päätöskokeen suullisen osuuden erilaisia tehtävätyyppejä ja niihin valmistautumista.</p> <p>Harjoitellaan vaikuttamisen, argumentoinnin ja retoriikan keinojen käyttöä osana omaa ilmaisua ja erittelyn kohteena.</p> <p>Annetaan palautetta omasta ja toisten työskentelystä ja kehitetään palautteen avulla omaa työskentelyä.</p> <p>Osallistutaan erilaisista kulttuurituotteista käytävään keskusteluun ja tulkitaan kulttuurituotteita myös draaman keinoin.</p>

Tekstien tulkitseminen <i>T4 lukutaidon kehittyminen</i> <i>T5 tekstien erittelemisen ja tulkitsemisen</i> <i>T6 kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen</i>	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Syvennetään monilukutaitoa ja harjoitellaan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa, erityisesti tekstien ideologisuuden ja kontekstin kannalta.</p> <p>Syvennetään tekstien erittelyn ja tulkinnan taitoja ja opiskellaan esimerkiksi moniäänisyyttä, intertekstuaalisuutta, kertomuksellisuutta, tekstikokonaisuuden tulkintaa, argumentoinnin ja retoriikan keinoja sekä kielen ja tyylin keinoja.</p>	<p>Syvennetään monilukutaitoa ja harjoitellaan kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa, erityisesti tekstien ideologisuuden ja kontekstin kannalta.</p> <p>Syvennetään tekstien erittelyn ja tulkinnan taitoja. Analysoidaan kertomuksellisuutta, intertekstuaalisuutta sekä mytologian ja klassikoiden käyttöä kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa.</p>

<p>Syvennetään kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa ja luetaan kulttuurisesti merkittäviä maailmankirjallisuuden teoksia sekä tutustutaan kanta-aottavaan ja vaikuttavaan kaunokirjallisuuteen.</p>	<p>Varmennetaan proosan, lyriikan ja draaman erittelyssä ja tulkinnassa tarvittavia taitoja.</p> <p>Tutustutaan ajankohtaisiin kielen ja kulttuurin ilmiöihin, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttumiseen digitaalisessa ympäristössä.</p> <p>Luetaan suomalaista kirjallisuutta ja tarkastellaan sitä identiteetin ja maailmankuvan rakentajana.</p>
--	--

Tekstien tuottaminen T7 kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta T8 tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen T9 tekstien tuottamisen prosessin hallinta	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Harjoitellaan tekstin tuottamista prosessina, tekstin jäsentämistä, aiheen ja näkökulman rajausta, havainnollistamista ja aineiston käyttöä ja lainaamista. Opiskellaan tekstinhuoltoa tyylin näkökulmasta.</p> <p>Tuotetaan erilaisia tekstejä (essee, kantaa ottavat tekstit, päättökokeen tehtävätyyppien mukaiset tekstit) yksin ja yhdessä.</p> <p>Harjoitellaan itsearviointia ja vertaispalautteen antamista ja tekstien muokkaamista palautteen perusteella.</p> <p>Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti tekstien tuottamisessa.</p>	<p>Harjoitellaan tekstin tuottamista prosessina, tekstin jäsentämistä, aiheen ja näkökulman rajausta, havainnollistamista ja aineiston käyttöä ja lainaamista. Opiskellaan tekstinhuoltoa tyylin näkökulmasta.</p> <p>Tuotetaan erilaisia tekstejä (erityisesti päättökokeen tehtävätyyppien mukaiset tekstit) yksin ja yhdessä.</p> <p>Harjoitellaan itsearviointia ja vertaispalautteen antamista ja tekstien muokkaamista palautteen perusteella.</p> <p>Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti tekstien tuottamisessa.</p>

Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri T10 kielitietoisuus ja kielitieto T11 kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä T12 kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä.</p> <p>Tarkastellaan erilaisia tekstejä ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa.</p> <p>Opiskellaan kirjallisuuden historian pääpiirteet. Tutustutaan suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja</p>	<p>Syvennetään tietoisuutta kielen rakenteista ja merkityksistä.</p> <p>Tarkastellaan erilaisia tekstejä ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa. Opiskellaan suomalaista kulttuuria fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien kautta.</p> <p>Tarkastellaan suomalaisen kirjallisuuden historiaa osana kirjallisuuden traditiota. Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja</p>

luetaan niitä. Harjoitellaan tunnistamaan eri tyylivirtauksien piirteitä.	luetaan niitä. Harjoitellaan tunnistamaan eri tyylivirtauksien piirteitä.
---	---

Kieli oppimisen tukena T13 <i>ilmaisun- ja kielenopiskelutaidot</i> T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i> T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>	
Lukio 6	Lukio 7
<p>Vahvistetaan metakognitiivisia taitoja sekä opiskelu- ja lukustrategioita. Opetellaan valitsemaan itselle sopivia strategioita. Harjoitellaan monimediaisten tekstien ja laajojen tekstikokonaisuuksien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Syvennetään kriittisen lukemisen, tiedonhankinnan ja tiedon arvioinnin taitoja. Tarkastellaan sananvapautta ja sensuuria. Käytetään kirjastoa monipuolisesti.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedon- ja tieteenalojen kieliin ja luetaan tietokirjallisuutta, erityisesti kantaaottavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta.</p>	<p>Vahvistetaan metakognitiivisia taitoja sekä opiskelu- ja lukustrategioita. Opetellaan valitsemaan itselle sopivia strategioita. Harjoitellaan monimediaisten tekstien ja laajojen tekstikokonaisuuksien lukemista ja tuottamista.</p> <p>Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, lähteiden käyttöä ja muistiinpanojen tekemistä.</p> <p>Syvennetään kriittisen lukemisen, tiedonhankinnan ja tiedon arvioinnin taitoja. Käytetään kirjastoa monipuolisesti.</p> <p>Harjoitellaan toimimaan turvallisesti ja vastuullisesti verkossa.</p> <p>Tutustutaan eri tiedon- ja tieteenalojen kieliin ja luetaan tietokirjallisuutta, erityisesti kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria käsitteleviä tekstejä.</p>

5. Arviointi

Arviointi on monimuotoinen kokonaisuus, jolla on useita tehtäviä. Eurooppa-koulujen arvioinnin periaatteet on kuvattu *Assessment Policy in the European Schools* -asiakirjassa. Arvioinnin harmonisoimiseksi on luotu kaikille L1-kielille yhteiset oppilaiden osaamistason kuvaukset (attainment descriptors) alakoulun viidennen vuosiluokan päätteeksi (liite 2) sekä yläkoulun ja lukion vuosiluokkakokonaisuuksien (S3, S5 ja S7) päätteeksi (liite 3).

Oppilaan osaamista arvioidaan sekä opintojen aikana (formatiivinen arviointi) että jokaisen vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi (summatiivinen arviointi). Arviointi kohdistuu opetussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Formatiivisella arvioinnilla tarkoitetaan kouluvuoden aikaista arviointia. Se voidaan jakaa diagnostiseen tilanearviointiin, oppilaiden itsearviointiin sekä opettajan seurannan ja dokumentoinnin perusteella oppilaille antamaan arviointipalautteeseen. Formativisen arvioinnin onnistumisen edellytys on se, että oppilaat tietävät kunkin opintojakson tavoitteet ja saavat ohjausta tavoitteellisessa työskentelyssä. Uuden oppilasryhmän tai uusien oppilaiden kohdalla opettajan on hyvä tietää oppilaiden kiinnostuksen kohteista ja oppimisen tasosta. Tilanearvioinnin keinoina voidaan käyttää esimerkiksi oppilas-huoltaja-opettaja-keskustelua, erilaisia oppilastehtäviä tai diagnostisia kokeita. Opettaja käyttää tilanearvioinnin tuloksia opetuksen suunnittelun ja eriyttämisen apuna.

Vähitellen kehittyvät itsearviointitaidot ovat osa oppimaan oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan niin yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Tarkoituksena on, että opettaja auttaa oppilaita ymmärtämään tavoitteita ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja. Esiopetuksessa ja alakoulussa painopiste on onnistumisten ja oppilaiden vahvuuksien tunnistamisessa, ylemmillä luokilla pyritään analyttiseen ja itseohjautuvaan arviointiin. Yhteisillä keskusteluilla on itsearviointitaitojen kehittymisessä tärkeä merkitys.

Opettajan lukuvuoden aikana antaman arvioivan palautteen tarkoitus on edistää oppilaiden oppimista yksilöinä ja ryhmänä. Kannustava ja realistinen palaute kohdistuu sekä oppilaiden työskentelyyn että työn tuloksiin. Palaute perustuu opettajan havainnointiin sekä systemaattiseen dokumentointiin (mm. oppilastyöt, portfolio, kokeet). Havainnoinnin ja dokumentoinnin avulla luotu tilannekuva antaa opettajalle tietoa sekä opetuksen onnistumisesta että oppilaiden oppimisen etenemisestä. Tarvittaessa opettaja muuntaa käyttämäänsä pedagogiikkaa parempien tulosten saavuttamiseksi. Oppilaita ohjataan arvioivan palautteen avulla tiedostamaan edistymistään ja löytämään keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi.

Summatiivisella arvioinnilla tarkoitetaan oppimisprosessin jälkeen tehtävää, oppilaiden osaamisen etenemiseen ja saavutettuun tasoon liittyvää arviointia. Summatiivisen arvioinnin tulokset välitetään oppilaille ja huoltajille todistuksissa. Arviointi perustuu kullekin vuosiluokalle asetettuihin tavoitteisiin tai jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn opinto-ohjelman mukaisesti, hänelle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaita ei vertailla keskenään arviota annettaessa. Summatiivisen arvioinnin perustana käytetään lukuvuoden aikana koottua havainnointi- ja

dokumentointiaineistoa. Oppilaiden oppimista tukee se, että he saavat todistusarvioinnin lisäksi kannustavaa ja mahdollisuuksia avaavaa suullista palautetta.

Eurooppa-kouluissa käytetään yhteistä todistusohjaa. Todistuksissa arvioidaan vuosiluokkakohtaisten tai yksilöllisen oppimissuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Alakoulun viidennen luokan arvioinnissa hyödynnetään liitteessä 2 olevaa oppilaan osaamistason kuvausta. Suoriutumisen arvion lisäksi todistukseen kirjoitetaan lyhyt arvio oppilaan vahvuuksista ja kehittämisen kohteista.

Yläkoulun vuosiluokkien arvioinnissa hyödynnetään liitteessä 3 olevaa oppilaan osaamistason kuvausta. Toisen vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi (S5) järjestetään harmonisoitu koe, jonka vaatimukset ja arviointi noudattavat Eurooppa-koulun ohjeita harmonisoidusta kokeesta. Lukioluokilla (S6-S7) lukukausien päätteeksi tehtävässä summatiivisessä arvioinnissa, joka sisältää myös pre bac-kokeen ja lopulliset ylioppilaskokeet, noudatetaan Eurooppa-koulun ohjeita ja sääntöjä.

Eurooppalainen ylioppilastutkinto koostuu suullisesta ja kirjallisesta kokeesta. Opetussuunnitelman liitteinä ovat kirjallisen kokeen yleinen rakenne ja arviointikriteerit. Liitteenä on myös suomen L1-kielen mallikoe ja sen arviointikriteerit sekä yleiset ohjeet kirjallisen kokeen kysymysten laadintaan. Kunkin vuoden kirjallisen kokeen kysymysten laadintaan ja arviointiin voidaan antaa erikseen täsmällisempiä ohjeita. Lukioluokkien aikana luettavasta ja käsiteltävästä kirjallisuudesta annetaan vuosittain erilliset ohjeet.

LIITTEET

Liite 1: Suomi L1 -oppimäärän tavoitealueet ja tavoitteet sekä niiden kytkeytyminen L1-kielten kompetensseihin.

Liite 2: Suomi L1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset alakoulun (P5) päättyessä.

Liite 3: Suomi L1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset yläkoulun vuosiluokkakokonaisuuksien S1–3, S4–5 ja S6–7 päättyessä.

Liite 4: EB-tutkinnon L1-kielen kirjallisen kokeen yleinen rakenne.

Liite 5: EB-tutkinnon L1-kielen kirjallisen kokeen yleiset arviointikriteerit.

Liite 6: EB-tutkinnon Suomi L1-kielen kirjallisen kokeen rakenne.

Liite 7: EB-tutkinnon Suomi L1 -kielen kirjallisen kokeen arviointikriteerit.

Liite 8: EB-tutkinnon Suomi L1-kielen mallikoe.

Liite 9: EB-tutkinnon Suomi L1-kielen kirjallisen kokeen tehtävähdotusten laadintaohjeet.

Liite 10. EB-tutkinnon Suomi L1-kielen suullisen kokeen tehtävähdotusten laadintaohjeet.

▬

LIITE 1: Suomi L1 -oppimäärän tavoitealueet ja tavoitteet sekä niiden kytkeytyminen L1-kielten kompetensseihin

Vuorovaikutus- ja ilmaisutaidot	K3 K4 K6 K7
T1 <i>puhujana ja kuuntelijana kehittyminen: puhuminen, puheen tuottaminen ja kuunteleminen</i>	K3,K4,K6
T2 <i>vuorovaikuttajana kehittyminen: ilmaiseminen eri vuorovaikutustilanteissa ja viestintäympäristöissä</i>	K3,K7
T3 <i>luova ilmaisu ja esittäminen</i>	K6
Tekstien tulkitseminen	K1 K3 K4 K5 K6 K7
T4 <i>lukutaidon kehittyminen</i>	K1,K4
T5 <i>tekstien eritteleminen ja tulkitseminen</i>	K3,K4,K5,K6,K7
T6 <i>kirjallisuuden tulkitseminen ja harrastaminen</i>	K1,K3,K4,K5
Tekstien tuottaminen	K2 K3 K5 K6 K7
T7 <i>kirjoitustaidon kehittyminen ja yleiskielen hallinta</i>	K2,K3,K5,K6
T8 <i>tekstilajien tuottaminen ja itsensä ilmaiseminen</i>	K2,K3,K5,K6, K7
T9 <i>tekstien tuottamisen prosessin hallinta</i>	K2,K5
Kieli, kirjallisuus ja kulttuuri	K1 K2 K4 K5 K6 K7
T10 <i>kielitietoisuus ja kielitieto</i>	K2,K5,K6,K7
T11 <i>kielellinen ja kulttuurinen identiteetti monikielisessä ympäristössä</i>	K5,K6
T12 <i>kirjallisuuden ja suomalaisen kulttuurin tuntemus</i>	K1,K4,K5
Kieli oppimisen tukena	K1 K2 K3 K4 K6 K7
T13 <i>ilmaisu- ja kielenopiskelutaidot</i>	K1, K2
T14 <i>tiedonhankinta- ja hallintataidot</i>	K1, K3,K4, K7
T15 <i>eri tiedonalojen kielten tuntemus</i>	K1, K3,K4, K6

L1-oppimäärien kompetenssit:

K1 Lukeminen, K2 Kirjoittaminen, K3 Argumentoiminen,
K4 Tulkitseminen, K5 Sisältöosaaminen, K6 Kielitietoisuus, K7 Kriittinen ajattelu.

LIITE 2: Suomi L1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset alakoulun (P5) päättyessä

ARVIOTASO	+	++	+++	++++
	Oppilas ei ole vielä saavuttanut oppimisen tavoitteita	Oppilas on saavuttanut oppimisen tavoitteet tyydyttävästi	Oppilas on saavuttanut oppimisen tavoitteet hyvin	Oppilas on saavuttanut oppimisen tavoitteet erinomaisesti
ARVIOITAVAT ALUEET TODISTUKSESSA	Oppilas /oppilaan...	Oppilas / oppilaan...	Oppilas / oppilaan...	Oppilas / oppilaan...
Kuunteleminen ja kuullun ymmärtäminen T1	kuuntelee vaihtelevasti ja tarvitsee apua ymmärtääkseen suomen kieltä koulun puhetilanteissa, kertoo kuulemastaan lisäkysymysten avulla	kuuntelee toisia ja ymmärtää suomen kieltä koulun vuorovaikutus-tilanteissa, osaa palauttaa mieleen kuulemaansa ja kertoa kuulemastaan ymmärrettävästi	kuuntelee tarkkaavaisesti, ymmärtää suomen kieltä eri kielenkäyttötilanteissa, esittää tarkentavia kysymyksiä sekä osaa kertoa oleelliset kohdat kuulemastaan opeteltuja käsitteitä käyttäen	kuuntelee (tarvittaessa) tarkkaavaisesti suomen kieltä, kykenee tekemään päätelmiä ja ymmärtää kuulemaansa eri kielenkäyttötilanteissa, osaa välittää kuulemaansa tilanne ja kuulijat huomioiden ja sopivia käsitteitä käyttäen
Puhuminen ja ilmaisu T1, T2, T3	puhuu melko selkeästi tuttua sanavarantoa käyttäen, keskusteleee ja ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan ymmärrettävästi, ei osaa valmistella eikä pitää suullista esitystä, tarvitsee usein apua draamaharjoituksissa	puhuu selkeästi asiassa pysyen eri aiheista, kykenee perustelemaan, tarvitsee harjoitusta ottaakseen toiset huomioon puhetilanteissa, tarvitsee apua suullisen esityksen valmistelussa ja pitämisessä, ilmaisee itseään draamaharjoituksissa	osaa kertoa erilaisista tapahtumista, käyttää kuvailevaa ja aiheeseen liittyvää sanavarantoa, osallistuu keskusteluun toisia kunnioittaen ja aiheessa pysyen, osaa valmistella ja pitää suullisen esityksen, ilmaisee itseään vapautuneesti draamaharjoituksissa	osaa kertoa ja kuvata monimuotoisia tapahtumia, käyttää selkeää ja monipuolista sanavarantoa, osallistuu aloitteellisesti keskusteluun, antaa tilaa toisten osallistumiselle, antaa tarvittaessa rakentavaa palautetta, osaa valmistella ja pitää taitavasti suullisen esityksen, käyttää luovuutta ilmaistessaan itseään draamaharjoituksissa

<p>Lukeminen ja luetun ymmärtäminen</p> <p>T4, T5, T6, T12, T14</p>	<p>tarvitsee apua ääneen lukemisessa, ymmärtää lyhyitä tekstejä (esim. oppikirjat, logot), ei löydä keskeistä tietoa tekstistä ilman apua, lukee jonkin verran lastenkirjallisuutta, tarvitsee ohjausta hakiessaan tietoja oppikirjoista tai lasten tietokirjoista</p>	<p>lukee melko sujuvasti ääneen, lukee ja ymmärtää erilaisia tekstejä (kirjat, kuvat, sanoitukset) tutussa kontekstissa, erottaa tietotekstin kaunokirjallisesta tekstistä, tunnistaa ohjatusti suomalaisen kulttuurin piirteitä teksteistä, osaa hakea tietoa oppikirjoista ja muista tutuista lähteistä</p>	<p>lukee sujuvasti ääneen erilaisia tekstejä, käyttää usein ennakoivan lukemisen strategiaa, ymmärtää erilaisia tekstejä (kirjat, kuvat, sanoitukset, elokuva) ja osaa eritellä niitä, lukee mielellään erilaisia tekstejä, tunnistaa suomalaisen kulttuurin piirteitä teksteistä, hakee ja käyttää tietoa ohjatusti, ymmärtää lähdekritiikin periaatteen</p>	<p>lukee ilmeikkäästi ääneen, käyttää opeteltuja lukustrategioita omatoimisesti, osaa tulkita erilaisia tekstejä (kirjat, kuvat, sanoitukset, elokuva) ja osaa eritellä niitä opeteltuja käsitteitä käyttäen, lukee monipuolisesti kirjallisuutta, tunnistaa ja osaa eritellä suomalaisen kulttuurin piirteitä teksteistä, hakee tietoa käytettävissä olevista tietolähteistä ja osaa käyttää tietoa koulutehtävissä, sekä käyttää jonkin verran lähdekritiikkiä</p>
<p>Kirjoittaminen ja tekstien tuottaminen</p> <p>T7, T8, T9</p>	<p>kirjoittaa hitaasti ja epäselvästi käsin, tarvitsee ohjausta näppäintaidoissa, tekee oikeinkirjoituksessa runsaasti virheitä, tarvitsee tukea ilmaistakseen ajatuksiaan tekstissä ja jäsentäessään tekstiä</p>	<p>kirjoittaa melko sujuvasti käsin, käyttää näppäimistöä melko sujuvasti kirjoittamiseen, tuottaa ymmärrettävää tekstiä itseään kiinnostavista aiheista, ymmärtää opetellut oikeinkirjoitukseen liittyvät sopimukset, suunnittelee ja rakentaa tekstejä ohjatusti yksin ja yhteistyössä</p>	<p>kirjoittaa sujuvasti käsin, käyttää näppäimistöä ja tekstinkäsittelyä sujuvasti, tuottaa tekstejä monimediaisessa ympäristössä, suhtautuu itseensä luottavaisesti tekstien tuottajana, käyttää opeteltuja oikeinkirjoitussopimuksia suunnittelee ja rakentaa tilanteeseen sopivia tekstejä yksin ja yhteistyössä sekä antaa ja vastaanottaa palautetta</p>	<p>kirjoittaa sujuvasti käsin, käyttää näppäimistöä ja tekstinkäsittelyä taitavasti, tuottaa muutamia erilaisia tekstilajeja monimediaisessa ympäristössä, luottaa itseensä tekstien tuottajana, hallitsee opetellut oikeinkirjoitussopimukset, osaa arvioida omia sekä yhdessä tuotettuja tekstejä sekä antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta</p>

<p>Kielellinen kehittyminen</p> <p>T10, T11, T13, T15</p>	<p>tarvitsee tukea tehdäkseen havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä, hallitsee selvästi ikäkauttaan suppeamman sanavarannon, käyttää käsitteitä rajallisesti, käsitys kielen rakenteista ja oikeakielisestä käytöstä on vähäistä, ei ymmärrä eri tiedonalojen tekstejä, ei pysty havainnoimaan kulttuurisia eroja viestinnässä</p>	<p>tekee havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä, hallitsee tavallisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavan sanavarannon ja on kiinnostunut laajentamaan sitä, käyttää tuttuja käsitteitä opiskellessaan, harjoittelee kielen rakenteita ja oikeakielisyyttä aktiivisesti, ymmärtää että eri tiedonaloilla käytetään erityisiä sanoja ja käsitteitä, havaitsee ohjatusti kulttuurien erilaisia viestintätapoja</p>	<p>tekee havaintoja kielestä ja tunnistaa sen vaihtelua, omaa ikäkauden mukaisen sanavarannon, käyttää ja harjoittelee aktiivisesti käsitteiden käyttöä opiskellessaan, hallitsee oikeakielisyyden ikä kautensa mukaisesti ja osaa käyttää kielen sääntöjä kirjoittaessaan ja esiintyessään, ymmärtää oppiaineissa ilmenevää eri tiedonalojen sanastoa ja käsitteitä, tekee havaintoja kulttuurien erilaisista viestintätavoista, osaa havainnoida itseään kielen käyttäjänä</p>	<p>tutkii aktiivisesti kieltä ja tunnistaa sen eri muotoja, omaa ikäisekseen laajan sanavarannon, osaa käyttää opiskeltuja käsitteitä kirjallisesti ja puheessaan, hallitsee opiskellut oikeakielisyyden asiat, ymmärtää ja harjoittelee aktiivisesti kielen käytön vaihtelua eri tilanteissa, käyttää melko sujuvasti eri tiedonalojen sanastoa ja käsitteitä sekä haluaa laajentaa taitoaan, osaa hyödyntää havaintojaan eri kulttuurien viestintätavoista puheessa ja teksteissä, osaa havainnoida itseään kielenkäyttäjänä ja asettaa itselleen tavoitteita</p>
---	---	---	--	---

LIITE 3: Suomi L1 - oppilaiden osaamistason kuvaukset yläkoulun vuosiluokkakokonaisuuksien S1–3, S4–5 ja S6–7 päättyessä

Arvosana	Kompetenssit	1–3 Arvosanojen kuvaukset vuosiluokan S3 päättyessä	4–5 Arvosanojen kuvaukset vuosiluokan S5 päättyessä	6–7 Arvosanojen kuvaukset vuosiluokan S7 päättyessä
A 9.0 – 10.0 excellent erinomainen	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa erinomaista mutta ei virheetöntä tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erinomaisesti tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas osoittaa erinomaista mutta ei virheetöntä tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erinomaisesti tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>ohjatusti</i> .	Oppilas osoittaa erinomaista mutta ei virheetöntä tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erinomaisesti tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>itsenäisesti</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy erinomaisesti (tai lähes virheettömästi/) mutta ei virheettömästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämänpäiiriin, opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa erinomaisesti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	Oppilas pystyy erinomaisesti mutta ei virheettömästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa erinomaisesti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	Oppilas pystyy erinomaisesti mutta ei virheettömästi tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa erinomaisesti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä, tyyliä ja hallitsee yleiskielen.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy erinomaisesti esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpäiiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa erinomaisesti esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy erinomaisesti esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy erinomaisesti argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut	Oppilas pystyy erinomaisesti esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy erinomaisesti argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsenneilysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.

			selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy erinomaisesti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy erinomaisesti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy erinomaisesti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy erinomaisesti huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T5,7,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee erinomaisesti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee erinomaisesti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee erinomaisesti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan erinomaisesti tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja opettajan ohjaamana tuottaa erinomaisesti itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpäähän.	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan erinomaisesti tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa erinomaisesti erilaisia itsenäisiä tekstejä.	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä erinomaisesti , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa erinomaisesti laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy erinomaisesti opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan elämänpäähän liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy erinomaisesti ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita erinomaisesti ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päätymisestä.

Vain suullista ilmaisu varten				
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy erinomaisesti pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämämpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisesti tilanteessa kommunikoidaan erinomaisesti ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy erinomaisesti pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy erinomaisesti pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti hyvin rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun erinomaisesti erilaisissa konteksteissa. Hän osaa erinomaisesti muodostaa lausekokonaisuuksia ja käyttää rekisteriin ja tyyliin sopivaa sanastoa.
B 8.0 – 8.9 very good erittäin hyvä	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa erittäin hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erittäin hyvin tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas osoittaa erittäin hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erittäin hyvin tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>ohjatusti</i> .	Oppilas osoittaa erittäin hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy erittäin hyvin tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>itsenäisesti</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy erittäin hyvin tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäseneltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämämpiiriin, opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa erittäin hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	Oppilas pystyy erittäin hyvin tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäseneltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa erittäin hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	Oppilas pystyy erittäin hyvin tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäseneltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa erittäin hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä, tyyliä ja hallitsee yleiskielen.

	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy erittäin hyvin esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpiiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa erittäin hyvin esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy erittäin hyvin esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy erittäin hyvin argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy erittäin hyvin esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy erittäin hyvin argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsennellysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy erittäin hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy erittäin hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy erittäin hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy erittäin hyvin huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T57,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee erittäin hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee erittäin hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee erittäin hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan erittäin hyvin tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja opettajan ohjaamana tuottaa erittäin hyvin itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan erittäin hyvin tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa erittäin hyvin erilaisia itsenäisiä tekstejä.	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä erittäin hyvin , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa erittäin hyvin laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu	Oppilas pystyy erittäin hyvin opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan	Oppilas pystyy erittäin hyvin ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita

	T2,5,8,10,14	elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	erittäin hyvin ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päättämisestä.
Vain suullista ilmaisua varten				
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy erittäin hyvin pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisesti tilanteessa kommunikoidaan erittäin hyvin ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy erittäin hyvin pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy erittäin hyvin pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti hyvin rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun erittäin hyvin erilaisissa konteksteissa. Hän osaa erittäin hyvin muodostaa lausekokonaisuuksia ja käyttää rekisteriin ja tyyliin sopivaa sanastoa.
C 7.0–7.9 good hyvä	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy hyvin tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas osoittaa hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy hyvin tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>ohjatusti</i> .	Oppilas osoittaa hyvää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy hyvin tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>itsenäisesti</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy hyvin tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämänpiiriin, opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa	Oppilas pystyy hyvin tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa hyvin muodostaa lauseita ja käyttää	Oppilas pystyy hyvin tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa hyvin muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen

		sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen.	ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä, tyyliä ja hallitsee yleiskielen.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy hyvin esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämäntilanteeseen liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa hyvin esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy hyvin esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy hyvin argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy hyvin esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy hyvin argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsennellysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy hyvin tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy hyvin huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T5,7,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee hyvin tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan hyvin tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja opettajan ohjaamana tuottaa hyvin itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämäntilanteeseen.	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan hyvin tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa hyvin erilaisia itsenäisiä tekstejä.	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä hyvin , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa hyvin laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.

	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy hyvin opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy hyvin ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita hyvin ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päätymisestä.
	Vain suullista osaamista varten			
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy hyvin pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisessa tilanteessa kommunikoidaan hyvin ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy hyvin pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista ja monipuolista kieltä ja tilanteeseen sopivaa rekisteriä.	Oppilas pystyy hyvin pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti hyvin rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun hyvin erilaisissa konteksteissa. Hän osaa hyvin muodostaa lausekokonaisuuksia ja käyttää rekisteriin ja tyyliin sopivaa sanastoa.
D 6.0–6.9 satisfactory tydyttävä	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa tydyttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy tydyttävästi tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas osoittaa tydyttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy tydyttävästi tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>ohjatusti</i> .	Oppilas osoittaa tydyttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy tydyttävästi tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, myös tärkeitä yksityiskohtia <i>itsenäisesti</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy tydyttävästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämänpiiriin</i> ,	Oppilas pystyy tydyttävästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin,	Oppilas pystyy tydyttävästi tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa tydyttävästi muodostaa

		<i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa tydyttävästi muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen, vaikka virheitä voi olla.	<i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa tydyttävästi muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen, vaikka virheitä voi olla.	lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä, tyyliä ja hallitsee yleiskielen, vaikka virheitä voi olla.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy tydyttävästi esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpäiiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa tydyttävästi esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy tydyttävästi esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy tydyttävästi argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy tydyttävästi esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy tydyttävästi argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsennellysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy tydyttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy tydyttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy tydyttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy tydyttävästi huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T5,7,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee tydyttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee tydyttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy <i>opettajan ohjaamana</i> soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee tydyttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas pystyy <i>opettajan ohjaamana</i> analysoimaan tydyttävästi tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan tydyttävästi tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä tydyttävästi , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa tydyttävästi laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.

		opettajan ohjaamana tuottaa tydyttävästi itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	tuottaa tydyttävästi erilaisia itsenäisiä tekstejä.	
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy tydyttävästi opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy tydyttävästi ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita tydyttävästi ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päättämisestä.
	Vain suullista ilmaisu varten			
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy tydyttävästi pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisesti tilanteessa kommunikoimaan tydyttävästi ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista kieltä.	Oppilas pystyy tydyttävästi pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoimaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista kieltä.	Oppilas pystyy tydyttävästi pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti tyydyttävästi rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoimaan ja aloittamaan keskustelun tydyttävästi erilaisissa konteksteissa. Hän osaa tydyttävästi muodostaa lausekokonaisuuksia ja käyttää rekisteriin ja tyyliin sopivaa sanastoa.
E 5.0–5.9 sufficient välttävä	K1. Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa välttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy välttävästi tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa <i>opettajan ohjaamana (under the teacher's guidance)</i> .	Oppilas osoittaa välttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy välttävästi tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa <i>ohjatusti (with instruction)</i> .	Oppilas osoittaa välttävää tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy välttävästi tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa <i>itsenäisesti (without further instruction)</i> .
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy välttävästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät <i>omaan elämänpiiriin</i> ,	Oppilas pystyy välttävästi tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin,	Oppilas pystyy välttävästi tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ;

		<i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa välttävästi muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee yleiskielen perusteet, vaikka ilmaisu voi olla niukkaa ja virheitä voi olla melko paljon.	<i>ohjatusti</i> ; oppilas osaa välttävästi muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa ja hallitsee yleiskielen perusteet, vaikka ilmaisu voi olla niukkaa ja virheitä voi olla melko paljon.	oppilas osaa välttävästi muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, tyyliä ja hallitsee yleiskielen perusteet, vaikka ilmaisu voi olla niukkaa ja virheitä voi olla melko paljon. Oppilaalla ei ole selvää käsitystä sopivasta rekisteristä.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy välttävästi esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämämpiiriin liittyvistä aiheista <i>opettajan ohjaamana</i> ; oppilas osaa välttävästi esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy välttävästi esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy välttävästi argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy välttävästi esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy välttävästi argumentoimaan eri näkökulmista sekä muotoilemaan perustelut selkeästi, koherentisti, jäsennellysti ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy välttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>opettajan ohjaamana</i> .	Oppilas pystyy välttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>ohjatusti</i> ; oppilas pystyy huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy välttävästi tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy välttävästi huomaamaan tekstin tavoitteen ja tekee johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella sekä osoittaa kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T5,7,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee välttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee välttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet ja pystyy opettajan ohjaamana soveltamaan niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).	Oppilas hallitsee välttävästi tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, osaa itsenäisesti soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus	Oppilas pystyy opettajan ohjaamana analysoimaan välttävästi tekstin	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan välttävästi tekstin	Oppilas pystyy itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä välttävästi , kuten sisältöä ja

	T1,3,5,7,8,10,11,15	piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta ja opettajan ohjaamana tuottaa välttävästi itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa välttävästi erilaisia itsenäisiä tekstejä.	viestivyyttä, sekä osaa tuottaa välttävästi laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy välttävästi opettajan ohjaamana pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy välttävästi ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista.	Oppilas pystyy itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita välttävästi ja kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päätymisestä.
	Vain suullista ilmaisua varten			
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy välttävästi pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisessa tilanteessa kommunikoidaan välttävästi ja aloittamaan keskustelun. Hän käyttää tarkoituksenmukaista vaikkakin ilmaisultaan niukkaa kieltä.	Oppilas pystyy välttävästi pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan tehtävään liittyvän keskustelun välttävästi . Hän käyttää tarkoituksenmukaista vaikkakin ilmaisultaan niukkaa kieltä.	Oppilas pystyy välttävästi pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti välttävästi rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoidaan ja aloittamaan keskustelun välttävästi erilaisissa konteksteissa. Hän käyttää tarkoituksenmukaista vaikkakin ilmaisultaan niukkaa kieltä. Opiskelija kuitenkin ei osoita selvää ymmärrystä sopivasta rekisteristä.
F 3.0–4.9 Failed (weak) heikko	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas osoittaa heikkoa tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy vain heikosti tunnistamaan ja käyttämään olennaista tietoa, vaikka <i>opettaja on antanut lisäohjeita</i> .	Oppilas osoittaa heikkoa tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy vain heikosti tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> .	Oppilas osoittaa heikkoa tekstien ymmärtämistä; oppilas pystyy heikosti tunnistamaan, käyttämään ja analysoimaan olennaista tietoa.

	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas pystyy vain heikosti tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, jotka liittyvät omaan elämänpiiriin, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> ; oppilas osaa heikosti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee heikosti yleiskielen, ja virheitä voi esiintyä.	Oppilas pystyy vain heikosti tuottamaan työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilas osaa heikosti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja hallitsee heikosti yleiskielen, ja virheitä voi esiintyä.	Oppilas pystyy heikosti tuottamaan annetun tehtävänannon mukaisesti jäsenneiltyjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>itsenäisesti</i> ; oppilas osaa heikosti muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa ja tyyliä, sekä yleiskielen hallinnassa on vaikeuksia. Oppilaalla ei ole käsitystä sopivasta rekisteristä.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas pystyy vain heikosti esittämään perustellun mielipiteensä omaan elämänpiiriin liittyvistä aiheista, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> ; oppilas osaa heikosti esittää oman mielipiteen ja muotoilla perustelut selkeästi ja sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas pystyy vain heikosti esittämään perustellun mielipiteensä konkreettisista aiheista, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilas pystyy heikosti argumentoimaan puolesta ja vastaan sekä heikosti muotoilemaan selkeät ja koherentit perustelut, ja ilmaisukeinojen käytössä on vaikeuksia.	Oppilas pystyy heikosti esittämään perustellun mielipiteensä erilaisista aiheista <i>itsenäisesti</i> ; oppilas pystyy heikosti argumentoimaan eri näkökulmista sekä heikosti muotoilemaan selkeät, koherentit ja jäsenneilyt perustelut, ja sopivien ilmaisukeinojen käytössä on vaikeuksia.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas pystyy vain heikosti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> .	Oppilas pystyy heikosti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilaalla on vaikeuksia huomata tekstin tavoite ja tehdä johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	Oppilas pystyy heikosti tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä itsenäisesti; oppilas pystyy heikosti huomaamaan tekstin tavoitteen, ja hänellä on vaikeuksia tehdä johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella tai osoittaa kriittisyyttä.

	K5 Sisältöosaaminen T57,8,9,10,11,12	Oppilas hallitsee vain heikosti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja peruskäsitteet.	Oppilas hallitsee heikosti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, ja hänellä on vaikeuksia soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.), <i>vaikka on saanut lisäohjausta.</i>	Oppilas hallitsee heikosti tärkeimmät kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutavat ja käsitteet, ja hänellä on vaikeuksia <i>itsenäisesti</i> soveltaa niitä myös muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11,15	Oppilas pystyy analysoimaan vain heikosti tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i> Oppilas tuottaa heikosti itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin.	Oppilas pystyy ohjeen mukaan analysoimaan vain heikosti tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa heikosti erilaisia itsenäisiä tekstejä, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas pystyy <i>itsenäisesti</i> analysoimaan tekstin piirteitä heikosti , kuten sisältöä ja viestivyyttä, sekä osaa tuottaa heikosti laajan kirjon itsenäisiä tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas pystyy vain heikosti pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i>	Oppilas pystyy heikosti ohjeen mukaan pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita tai kertomaan johtopäätöksistään ja niiden perusteluista, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas pystyy <i>itsenäisesti</i> pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita heikosti , ja hänellä on vaikeuksia kertoa johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päättämisestä.
Vain suullista ilmaisua varten				
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas pystyy heikosti pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaisen puheenvuoron, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas pystyy konkreettisessa tilanteessa heikosti	Oppilas pystyy heikosti pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaisen puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoimaan ja aloittamaan	Oppilas pystyy heikosti pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta itsenäisesti rakennetun puheenvuoron. Oppilas pystyy kommunikoimaan ja aloittamaan keskustelun heikosti erilaisissa

		kommunikoimaan ja aloittamaan keskustelun. Hänen ilmaisunsa on niukkaa.	tehtävään liittyvän keskustelun heikosti . Hänen ilmaisunsa on niukkaa.	konteksteissa. Hänen ilmaisunsa on niukkaa. Opiskelija ei osoita ymmärrystä sopivasta rekisteristä.
FX 0–2.9 Failed (very weak) erittäin heikko	K1 Lukeminen T4, 5, 6,12,13,14,15	Oppilas ei osoita tekstien ymmärtämistä; oppilas ei pysty tunnistamaan olennaista tietoa, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> .	Oppilas ei osoita tekstien ymmärtämistä; oppilas ei pysty tunnistamaan olennaista tietoa, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> .	Oppilas ei osoita tekstien ymmärtämistä; oppilas ei pysty tunnistamaan olennaista tietoa.
	K2 Kirjoittaminen T7,8,9,10	Oppilas ei pysty tuottamaan tehtävänannon mukaisesti (kertovia, kuvaavia ja ohjaavia) tekstejä, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> ; oppilas ei osaa muodostaa lauseita ja käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä eikä hallitse yleiskielen normeja.	Oppilas ei pysty tuottamaan tehtävänannon mukaisesti (kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilas ei osaa muodostaa lauseita tai käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa ja rekisteriä, eikä hallitse yleiskielen normeja.	Oppilas ei pysty itsenäisesti tuottamaan tehtävänannon mukaisesti jäsenneityjä (kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia) tekstejä, jotka ottavat huomioon kontekstin; oppilas ei osaa muodostaa lauseita tai käyttää tilanteeseen ja tekstilajiin sopivaa sanastoa, rekisteriä ja tyyliä, eikä hän hallitse yleiskielen normeja.
	K3 Argumentoiminen T1,2,5,6,7,8,14,15	Oppilas ei pysty esittämään perusteltua mielipidettään omaan elämänpäiiriin liittyvistä aiheista, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> ; oppilas ei osaa esittää omaa mielipidettään ja muotoilla perusteluja selkeästi tai sopivia ilmaisukeinoja käyttäen.	Oppilas ei pysty esittämään perusteltua mielipidettään konkreettisista aiheista, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilas ei pysty argumentoimaan puolesta ja vastaan tai muotoilemaan selkeitä ja koherentteja perusteluja, ja ilmaisukeinojen käytössä on vaikeuksia.	Oppilas ei pysty esittämään perusteltua mielipidettään erilaisista aiheista itsenäisesti; oppilas ei pysty argumentoimaan eri näkökulmista tai muotoilemaan selkeitä, koherentteja ja jäsenneityjä perusteluja, ja ilmaisukeinojen käytössä on vaikeuksia.
	K4 Tulkitseminen T1,4,5,6,12,14, 15	Oppilas ei pysty tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta</i> .	Oppilas ei pysty tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä, <i>vaikka on saanut lisäohjeita</i> ; oppilas ei pysty huomaamaan tekstin tavoitetta tai	Oppilas ei pysty tulkitsemaan ja arvioimaan tekstejä <i>itsenäisesti</i> ; oppilas ei pysty huomaamaan tekstin tavoitetta tai

			tekemään johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella.	tekemään johtopäätöksiä tekstihavaintojen perusteella tai osoittamaan kriittisyyttä.
	K5 Sisältöosaaminen T5, 8,10,11,12	Oppilas ei hallitse tärkeimpiä kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutapoja ja peruskäsitteitä.	Oppilas ei hallitse tärkeimpiä kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutapoja ja käsitteitä eikä pysty soveltamaan niitä muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.), <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas ei hallitse tärkeimpiä kirjallisuuden ja kielitiedon tarkastelutapoja tai käsitteitä, eikä osaa itsenäisesti soveltaa niitä muihin tiedonaloihin (kuten historiaan, filosofiaan jne.).
	K6 Kielitietoisuus T1,3,5,7,8,10,11, 15	Oppilas ei pysty analysoimaan tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, eikä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa itsenäisiä tekstejä, joiden aiheet liittyvät omaan elämänpiiriin, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i>	Oppilas ei pysty analysoimaan tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, eikä osaa työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon pohjalta tuottaa erilaisia omia tekstejä, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas ei pysty itsenäisesti analysoimaan tekstin piirteitä, kuten sisältöä ja viestivyyttä, eikä osaa tuottaa laajaa kirjoja omia tekstejä.
	K7 Kriittinen ajattelu T2,5,8,10,14	Oppilas ei pysty pohdiskelemaan omaan elämänpiiriin liittyviä aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään tai niiden perusteluista, <i>vaikka opettaja on antanut lisäohjausta.</i>	Oppilas ei pysty pohdiskelemaan tavanomaisia aiheita ja kertomaan johtopäätöksistään tai niiden perusteluista, <i>vaikka on saanut lisäohjeita.</i>	Oppilas ei pysty itsenäisesti pohdiskelemaan ympäröivään todellisuuteen liittyviä aiheita tai kertomaan johtopäätöksistään, niiden perusteluista ja niihin päättämisestä.
	Vain suullista ilmaisu varten			
	Suullinen ilmaisu T1,2,3,7,8	Oppilas ei pysty pitämään vuosiluokalla S3 konkreettisen tehtävänannon mukaista puheenvuoroa, joka liittyy omaan elämänpiiriin. Oppilas ei pysty konkreettisesti tilanteessa	Oppilas ei pysty pitämään vuosiluokalla S5 selkeästi määritellyn ja työskentelyn vaiheita ohjaavan tehtävänannon mukaista puheenvuoroa. Oppilas ei pysty kommunikoidaan tai aloittamaan	Oppilas ei pysty pitämään vuosiluokalla S7 moniosaisesta tehtävänannosta <i>itsenäisesti</i> rakennettua puheenvuoroa. Oppilas ei pysty kommunikoidaan tai aloittamaan keskustelua erilaisissa konteksteissa. Hänen

		kommunikoimaan tai aloittamaan keskustelua. Hänen ilmaisunsa on olematonta.	tehtävään liittyvää keskustelua. Hänen ilmaisunsa on olematonta.	ilmaisunsa on olematonta. Opiskelija ei osoita ymmärrystä sopivasta rekisteristä.
--	--	---	--	---

LIITE 4: EB-TUTKINNON L1-KIELEN KIRJALLISEN KOKEEN YLEINEN RAKENNE

EB-tutkinnon L1-kielen kirjallisen kokeen rakenne*						
Osat ja tehtävätyypit	Kompetenssit	Painoarvo %	Oppimisen tavoitteet	Tehtävä	Arviointi / pisteytys	Pistemäärä
Osa 1: Asiatekstit Tehtävätyyppi 1: Ennalta tuntematon asiateksti (tai asiatekstit)	LUKEMINEN Tulkitseminen Kriittinen ajattelu Sisältöosaaminen	15 %	Tavoitteena on, että oppilas <ul style="list-style-type: none"> ymmärtää asiatekstin sisällön erittelee tekstin merkityksellisiä yksityiskohtia analysoi tekstin tekstilaji- ja muita piirteitä analysoi ja arvioi tekstin keinoja esittää näkemyksiä ymmärtää tekstin tavoitteen ja arvioi kriittisesti sen saavuttamista tunnistaa erilaisia tekstin sisältöjä, teemoja ja konteksteja ja ymmärtää niiden merkityksen arvioi ja arvottaa tekstiä tietyn tekstilajin edustajana osaa liittää tekstin laajempiin asiayhteyksiin ja kontekstiin osaa käyttää tarkoituksenmukaisia käsitteitä ja terminologiaa tekstin tulkinnassa 	Tehtävä 1	L1 -kielen arviointikriteerit	30
	KIRJOITTAMINEN Argumentoiminen Kielitietoisuus	15 %	Tavoitteena on, että oppilas <ul style="list-style-type: none"> kirjoittaa vakuuttavasti, perustellen tai kumoten erilaisia näkemyksiä sekä perustelee päätelmänsä teksti- ja kontekstihavainnoin tunnistaa tekstin argumentoinnin ristiriitaisuutta ja analysoi eri näkemysten pätevyyttä osaa tarvittaessa ilmaista oman näkemyksensä tekstin aiheesta perustelee selkeästi näkemyksensä käyttämällä tarkoituksenmukaisia ja vaikuttavia kielen keinoja ottaa huomioon tekstin kohderyhmän ja suhteuttaa ilmaisunsa sen mukaan noudattaa yleiskielen normeja lauserakenteissa sanastossa ja oikeinkirjoituksessa käyttää kieltä tilanteeseen sopivasti ja hyödyntää eri argumentaation tapoja ja retorisia keinoja 			
Yhteensä Osa 1		30 %**				30

Osa 2: Kaunokirjalliset tekstit Tehtävätyyppi 1: Ennalta tuntematon kaunokirjallinen teksti (tai tekstit) Tehtävätyyppi 2: Kokeen kaunokirjalliseen tekstiin ja/tai kirjallisuusohjelman teemaan liittyvä essee	LUKEMINEN Tulkitseminen Kriittinen ajattelu Sisältöosaaminen	35 %	Tavoitteena on, että oppilas <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää kaunokirjallisten tekstien eri lajeja ja muotoja • analysoi ja tulkitsee kaunokirjallisia tekstejä • tunnistaa kaunokirjallisuuden keinoja, erityisesti kielen ja kerronnan keinoja • tunnistaa kaunokirjallisen tekstin tavoitteita ja osaa arvioida niitä • käyttää kaunokirjallisuuden tarkastelun ja eri lajien kannalta tarkoituksenmukaisia käsitteitä ja terminologiaa • tunnistaa ja ymmärtää tekstin keskeisiä teemoja • liittää kaunokirjallisen tekstin laajempaan asiayhteyteen ja kontekstiin tekstien tulkinassa 	Tehtävät 2 ja 3	L1 -kielen arviointi-kriteerit	70
	KIRJOITTAMINEN Argumentoiminen Kielitietoisuus	35 %	Tavoitteena on, että oppilas <ul style="list-style-type: none"> • tuottaa tehtävänannon mukaisen selkeän ja rakenteeltaan ehyen tekstin • perustelee tulkintansa tekstin piirteiden avulla ja ottaa huomioon tekstin tavoitteet ja sen vaikutuksen lukukokemukseen • ilmaisee näkemyksensä lukemastaan tekstistä ja/tai kurssilla opiskelluista teksteistä sujuvasti • osoittaa ymmärtäneensä tekstit monipuolisesti ja kattavasti • noudattaa yleiskielen normeja lauserakenteissa, sanastossa ja oikeinkirjoituksessa • käyttää kieltä tilanteeseen sopivasti ja hyödyntää eri argumentaation tapoja ja retorisia keinoja 			
Yhteensä Osa 2		70 %**				70
Yhteensä		100 %				100

*Taulukko noudattaa dokumentteja, jotka varmistavat L1 -kielten opetussuunnitelmien yhdenmukaisuuden: Structure of the L 1 Written and Oral Examinations in the European Baccalaureate (2020-01-D-41-en-1) and Attainment descriptors for all L I – Secondary cycle (2018-09-D-57-en-fr-de-3)

** Prosenttiosuudet ovat vain esimerkkejä, jotka voivat vaihdella 30:n ja 70 prosentin välillä sekä asia- että kaunokirjallisia tekstejä käsittelevissä osioissa. Esimerkiksi prosentit voidaan jakaa siten, että asiatekstien osuus on 60 % ja kaunokirjallisten tekstien osuus on 40 % tai päinvastoin.

EXCELLENT	VERY GOOD	GOOD	SATISFACTORY	SUFFICIENT		WEAK	VERY WEAK
100-90	89-80	79-70	69-60	59-50		49-21	20-0

LIITE 5: EB-TUTKINNON L1-KIELEN KIRJALLISEN KOKEEN YLEISET ARVIOINTIKRITEERIT

Taulukko A: **ENNALTA TUNTEMATTOMAT TEKSTIT**. Eurooppalaisen ylioppilastutkinnon kirjallinen koe, L1, Tehtävät 1 ja 2, 2021-

Yleinen arvosanan kuvaus /10	Pisteet/30	Ennalta tuntemattoman kaunokirjallisuuden (Tehtävä 1) ja asiatekstin (Tehtävä 2) käsittelyn sisältö ja <u>lukutaidon</u> kokonaiskuva	<u>Kirjallisen</u> vastauksen rakenne ja kieli
A Erinomainen (suorituksen ei tarvitse olla täydellinen) 10-9.0	30 29 28 27	Aihetta, teemoja, kieltä ja rakennetta analysoiva, kypsä ja vakuuttava vastaus, jossa aineistoa käsitellään oivaltavasti ja monipuolisesti.	Selkeä, sidosteinen ja jäsennelty vastaus, jonka kieli on vivahteikasta ja täsmällistä.
B Erittäin hyvä 8.9-8.0	26 25 24	Aihetta, teemoja, kieltä ja rakennetta analysoiva, kypsä ja vakuuttava vastaus, jossa aineistoa käsitellään kattavasti.	Taidokas, eheä ja jäsennelty vastaus.
C Hyvä 7.9-7.0	23 22 21	Sisältöä, kieltä ja rakennetta analysoiva näkemys tekstistä, vastaus, jossa käsitellään aineiston keskeisiä seikkoja.	Hallittu, olennaiseen keskittyvä, sujuva vastaus.
D Tyydyttävä 6.9-6.0	20 19 18	Sisältöä, kieltä ja rakennetta analysoiva vastaus, jossa tehdään aineistosta muutamia keskeisiä havaintoja.	Tarkoituksenmukainen, joiltain osin yksipuolinen vastaus.

<p>E Välttävä 5.9-5.0</p>	<p>17 16 15</p>	<p>Sisältöä, kieltä ja rakennetta analysoiva vastaus, jossa aineistoa käsitellään pinnallisesti ja suppeasti.</p>	<p>Niukka ja paikoin vaikeaselkoinen vastaus.</p>
<p>F* Heikko 4.9-3.0</p>	<p>14, 13 12, 11 10, 9</p>	<p>Aineistoa puutteellisesti analysoiva vastaus.</p>	<p>Heikosti tehtävään vastaava ja vaikeaselkoinen vastaus.</p>
<p>FX* Erittäin heikko 2.9-0</p>	<p>8, 7, 6 5, 4, 3 2, 1, 0</p>	<p>Aineiston kokonaisuutta ja yksityiskohtia erittäin puutteellisesti esittelevä vastaus.</p>	<p>Erittäin heikko, vaikeasti hahmotettava vastaus</p>

Taulukko B: **OPISKELLUT TEKSTIT JA TEEMAT**. Eurooppalaisen ylioppilastutkinnon kirjallinen koe, L1, Tehtävä 3, 2021-

Yleinen arvosanan kuvaus /10	Pisteet /40	<u>Lukutaidon</u> kokonaiskuva: opiskellut tekstit ja teemat	<u>Kirjoitustaidon</u> kokonaiskuva
A Erinomainen (suorituksen ei tarvitse olla täydellinen) 10-9.0	40 39 38 37 36	Aihetta, teemoja, kieltä ja rakennetta tulkitseva, kypsä ja vakuuttava essee, jossa aineistoa käsitellään oivaltavasti ja monipuolisesti.	Selkeä, sidosteinen ja jäsennelty essee, jonka kieli on vivahteikasta ja täsmällistä.
B Erittäin hyvä 8.9-8.0	35 34 33 32	Aihetta, teemoja, kieltä ja rakennetta tulkitseva, kypsä ja vakuuttava essee, jossa aineistoa käsitellään kattavasti.	Taidokas, eheä ja jäsennelty essee.
C Hyvä 7.9-7.0	31 30 29 28	Sisältöä, kieltä ja rakennetta tulkitseva essee, jossa käsitellään aineiston keskeisiä seikkoja.	Hallittu, olennaiseen keskittyvä, sujuva essee.
D Tyydyttävä 6.9-6.0	27 26 25 24	Sisältöä, kieltä ja rakennetta tulkitseva essee, jossa tehdään aineistosta muutamia keskeisiä havaintoja.	Tarkoituksenmukainen, joiltain osin yksipuolinen essee.

<p>E Välttävä 5.9-5.0</p>	<p>23 22 21 20</p>	<p>Sisältöä, kieltä ja rakennetta tulkitseva essee, jossa aineistoa käsitellään pinnallisesti ja suppeasti.</p>	<p>Niukka ja paikoin vaikeaselkoinen essee.</p>
<p>F Heikko 4.9-3.0</p>	<p>19,18,17 16,15,14 13,12,11</p>	<p>Aineistoa puutteellisesti tulkitseva essee.</p>	<p>Heikosti tehtävään vastaava ja vaikeaselkoinen essee.</p>
<p>FX Erittäin heikko 2.9-0</p>	<p>10, 9, 8 7, 6, 5, 4 3, 2, 1, 0</p>	<p>Aineiston kokonaisuutta ja yksityiskohtia erittäin puutteellisesti esittelevä essee.</p>	<p>Erittäin heikko, vaikeasti hahmotettava essee</p>

LIITE 6: EB-TUTKINNON SUOMI L1-KIELEN KIRJALLISEN KOKEEN RAKENNE

EB-tutkinnon Suomi L1-kielen kirjallisen kokeen rakenne*						
Osat ja tehtävätyypit	Kompetenssit	Painoarvo %	Oppimisen tavoitteet	Tehtävä	Arviointi / pisteytys	Pistemäärä
Osa 1: Asiatekstit Tehtävätyyppi 1: Ennalta tuntematon asiateksti (tai asiatekstit) (30 pistettä)	LUKEMINEN Tulkitseminen Kriittinen ajattelu Sisältöosaaminen	15 %	Tavoitteena on, että oppilas <ul style="list-style-type: none"> ymmärtää asiatekstin sisällön erittelee tekstin merkityksellisiä yksityiskohtia analysoi tekstin tekstilaji- ja muita piirteitä analysoi ja arvioi tekstin keinoja esittää näkemyksiä ymmärtää tekstin tavoitteen ja arvioi kriittisesti sen saavuttamista tunnistaa erilaisia tekstin sisältöjä, teemoja ja konteksteja ja ymmärtää niiden merkityksen arvioi ja arvottaa tekstiä tietyn tekstilajin edustajana osaa liittää tekstin laajempiin asiayhteyksiin ja kontekstiin osaa käyttää tarkoituksenmukaisia käsitteitä ja terminologiaa tekstin tulkinnassa 	Tehtävä 1	Suomi L1 -kielen arviointikriteerit ja koekohtainen arviointiohje (tehtävään 1)	30
	KIRJOITTAMINEN Argumentoiminen Kielitietoisuus	15 %	Tavoitteena on, että oppilas <ul style="list-style-type: none"> kirjoittaa vakuuttavasti, perustellen tai kumoten erilaisia näkemyksiä sekä perustelee päätelmänsä teksti- ja kontekstihavainnoin tunnistaa tekstin argumentoinnin ristiriitaisuutta ja analysoi eri näkemysten pätevyyttä osaa tarvittaessa ilmaista oman näkemyksensä tekstin aiheesta perustelee selkeästi näkemyksensä käyttämällä tarkoituksenmukaisia ja vaikuttavia kielen keinoja ottaa huomioon tekstin kohderyhmän ja suhteuttaa ilmaisunsa sen mukaan noudattaa yleiskielen normeja lauserakenteissa sanastossa ja oikeinkirjoituksessa käyttää kieltä tilanteeseen sopivasti ja hyödyntää eri argumentaation tapoja ja retorisia keinoja 			
Yhteensä Osa 1		30 %				30

<p><u>Osa 2: Kaunokirjalliset tekstit</u></p> <p>Tehtävätyyppi 1: Ennalta tuntematon kaunokirjallinen teksti (tai tekstit)</p> <p>(30 pistettä)</p> <p>Tehtävätyyppi 2: Kokeen kaunokirjalliseen tekstiin ja/tai kirjallisuusohjelman teemaan liittyvä essee</p> <p>(40 pistettä)</p>	<p>LUKEMINEN</p> <p>Tulkitseminen</p> <p>Kriittinen ajattelu</p> <p>Sisältöosaaminen</p>	<p>35 %</p>	<p>Tavoitteena on, että oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää kaunokirjallisten tekstien eri lajeja ja muotoja • analysoi ja tulkitsee kaunokirjallisia tekstejä • tunnistaa kaunokirjallisuuden keinoja, erityisesti kielen ja kerronnan keinoja • tunnistaa kaunokirjallisen tekstin tavoitteita ja osaa arvioida niitä • käyttää kaunokirjallisuuden tarkastelun ja eri lajien kannalta tarkoituksenmukaisia käsitteitä ja terminologiaa • tunnistaa ja ymmärtää tekstin keskeisiä teemoja • liittää kaunokirjallisen tekstin laajempaan asiayhteyteen ja kontekstiin tekstien tulkinnassa 	<p>Tehtävät 2 ja 3</p>	<p>Suomi L1 - kielen arviointikriteerit</p> <p>ja</p> <p>koekohtainen arviointiohje (tehtävään 2)</p>	<p>70</p>
--	--	-------------	--	------------------------	---	-----------

	KIRJOITTAMINEN	35 %	Tavoitteena on, että oppilas <ul style="list-style-type: none"> • tuottaa tehtävänannon mukaisen selkeän ja rakenteeltaan ehyen tekstin • perustelee tulkintansa tekstin piirteiden avulla ja ottaa huomioon tekstin tavoitteet ja sen vaikutuksen lukukokemukseen • ilmaisee näkemyksensä lukemastaan tekstistä ja/tai kurssilla opiskelluista teksteistä sujuvasti • osoittaa ymmärtäneensä tekstit monipuolisesti ja kattavasti • noudattaa yleiskielen normeja lauserakenteissa, sanastossa ja oikeinkirjoituksessa • käyttää kieltä tilanteeseen sopivasti ja hyödyntää eri argumentaation tapoja ja retorisia keinoja 			
	Argumentoiminen					
	Kielitietoisuus					
Yhteensä Osa 2		70 %				70
Yhteensä		100 %				100

Taulukko noudattaa dokumentteja, jotka varmistavat L1 -kielten opetussuunnitelmien yhdenmukaisuuden: Structure of the L 1 Written and Oral Examinations in the European Baccalaureate (2020-01-D-41-en-1) and Attainment descriptors for all L I – Secondary cycle (2018-09-D-57-en-fr-de-3)

ERINOMAINEN	ERITTÄIN HYVÄ	HYVÄ	TYYYDYTTÄVÄ	VÄLTÄVÄ	HEIKKO	ERITTÄIN HEIKKO
100-90	89-80	79-70	69-60	59-50	49-21	20-0

LIITE 7: EB-TUTKINNON SUOMI L1 -KIELEN KIRJALLISEN KOKEEN ARVIOINTIKRITEERIT

Taulukko A: **ENNALTA TUNTEMATTOMAT TEKSTIT**. Eurooppalaisen ylioppilastutkinnon kirjallinen koe, L1, Tehtävät 1 ja 2, 2021-

Yleinen arvosanan kuvaus /10	Pisteet/30	Ennalta tuntemattoman kaunokirjallisuuden (Tehtävä 1) ja asiatekstin (Tehtävä 2) käsittelyn sisältö ja <u>lukutaidon</u> kokonaiskuva	<u>Kirjallisen</u> vastauksen rakenne ja kieli
A Erinomainen (suorituksen ei tarvitse olla täydellinen) 10-9.0	30 29 28 27	<p>Aihetta, teemoja, kieltä ja rakennetta analysoiva, kypsä ja vakuuttava vastaus, jossa aineistoa käsitellään oivaltavasti ja monipuolisesti.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Päätelemät ovat oivaltavia, ja ne on perusteltu vakuuttavasti teksti- ja kontekstihavaintojen avulla. - Käsitteitä on käytetty asiantuntevasti ja luontevasti. - Vastaus osoittaa erimaista kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon erinomaista. 	<p>Selkeä, sidosteinen ja jäsennelty vastaus, jonka kieli on vivahteikasta ja täsmällistä.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastaus on rakenteeltaan selkeä ja sidosteinen, loogisesti etenevä ehyt kokonaisuus. - Viittaukset aineistoon nivoutuvat omaan tekstiin taitavasti. - Kieli on vivahteikasta ja sananvalinnat osuvia. - Yleiskielen hallinta on erinomaista.
B Erittäin hyvä 8.9-8.0	26 25 24	<p>Aihetta, teemoja, kieltä ja rakennetta analysoiva, kypsä ja vakuuttava vastaus, jossa aineistoa käsitellään kattavasti.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Päätelemät ovat uskottavia, ja ne yhdistetään tarkoituksenmukaisesti teksti- ja kontekstihavaintoihin. - Käsitteitä on käytetty asianmukaisesti. - Vastaus osoittaa erittäin hyvää kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallintaa. 	<p>Taidokas, eheä ja jäsennelty vastaus.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastaus on loogisesti etenevä ja sidosteinen kokonaisuus. - Viittaustekniikka on kunnossa, ja viittaukset aineistoon ovat luontevia. - Vastaus on sujuva ja helppo ymmärtää. - Kielen rakenteet ja yleiskielen normit ovat erittäin hyvin hallinnassa.

<p>C Hyvä 7.9-7.0</p>	<p>23 22 21</p>	<p>Sisältöä, kieltä ja rakennetta analysoiva näkemys tekstistä, vastaus, jossa käsitellään aineiston keskeisiä seikkoja.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aineisto on ymmärretty pääosin oikein. ja olennaisia havaintoja on kohtalaisesti. - Päätelmiä on perusteltu tekstihavaintojen avulla ja havaintojen yhteys tekstin merkityksiin käy ilmi. - Tehtävään sopivia sisällön, rakenteen ja kielen käsitteitä on käytetty pääosin asianmukaisesti. - Vastaus osoittaa hyvää erittelevää lukutaidon hallintaa, ja siinä on piirteitä myös kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon hallinnasta. 	<p>Hallittu, olennaiseen keskittyvä, sujuva vastaus.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastaus on jäsenneily ja selkeä. - Viittaukset aineistoon ovat tarkoituksenmukaisia. - Kielen rakenteet ja yleiskielen normit ovat hyvin hallinnassa.
<p>D Tyydyttävä 6.9-6.0</p>	<p>20 19 18</p>	<p>Sisältöä, kieltä ja rakennetta analysoiva vastaus, jossa tehdään aineistosta muutamia keskeisiä havaintoja.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tekstihavainnot ovat osin pinnallisia tai sisältö voi olla pohjatekstiä referoivaa. - Vastauksessa voi olla asiavirheitä. - Päätelmiä on pyritty perustelemaan havainnoin, mutta perustelut voivat jäädä ylimalkaisiksi. - Käsitteiden valinta tai käyttö voi olla ontuvaa. - Vastaus osoittaa tyydyttävää erittelevän lukutaidon hallintaa. 	<p>Tarkoituksenmukainen, joiltain osin yksipuolinen vastaus.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastaus on jäsenneily, mutta kappaleiden ja virkkeiden sidoksia voi puuttua. - Viittaukset aineistoon ovat pääosin tarkoituksenmukaisia. - Vastaus on suhteellisen helppo ymmärtää. - Kielen rakenteiden ja yleiskielen normien hallinnassa on satunnaisia puutteita.
<p>E Välttävä 5.9-5.0</p>	<p>17 16 15</p>	<p>Sisältöä, kieltä ja rakennetta analysoiva vastaus, jossa aineistoa käsitellään pinnallisesti ja suppeasti.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sisältö voi olla osin pohjatekstiä toistavaa. - Havainnot voivat olla virheellisiä, perustelemattomia tai irrallisia. - Päätelmät ovat yksioikoisia tai heikosti perusteltuja. - Joitakin tehtävään sopivia käsitteitä on mainittu. - Vastaus osoittaa välttävää erittelevän lukutaidon hallintaa. 	<p>Niukka ja paikoin vaikeaselkoinen vastaus.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastauksen jäsentelyssä on huomauttamista. - Vastauksen keskeinen sisältö on ymmärrettävissä, vaikka vastaus voi paikoin olla vaikeaselkoinen. - Viittaustekniikassa, kielen rakenteiden ja yleiskielen normien hallinnassa on joitakin selviä puutteita.

<p>F* Heikko 4.9-3.0</p>	<p>14, 13 12, 11 10, 9</p>	<p>Aineistoa puutteellisesti analysoiva vastaus.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sisällön ainekset ovat niukat tai virheelliset. - Sisältö voi olla pohjatekstin suoraa kopiointia. - Päätelmät ovat virheellisiä, perustelemattomia tai epäuskottavia. - Käsitteiden yhdistäminen havaintoihin on satunnaista, tai ne on ymmärretty osittain väärin. - Vastaus osoittaa heikkoa erittelevän lukutaidon hallintaa. 	<p>Heikosti tehtävään vastaava ja vaikeaselkoinen vastaus.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastauksen jäsentelyssä ja viittaustekniikassa on selviä puutteita. - Vastaus on paikoin vaikeaselkoinen ja viesti välittyy heikosti. - Kielen rakenteissa ja normien hallinnassa on monenlaisia puutteita.
<p>FX* Erittäin heikko 2.9-0</p>	<p>8, 7, 6 5, 4, 3 2, 1, 0</p>	<p>Aineiston kokonaisuutta ja yksityiskohtia erittäin puutteellisesti esittelevä vastaus.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aineisto on ymmärretty väärin tai sisällön ainekset ovat erittäin vaatimattomat tai virheelliset ja teksti jää niukaksi. - Vastauksessa esitetyt havainnot eivät etene päätelmiksi. - Jokin yksittäinen peruskäsite mainitaan, mutta sitä ei ole käytetty asianmukaisesti tekstin erittelyssä. - Tekstin ymmärtämisessä ja tulkinassa on selviä puutteita. 	<p>Erittäin heikko, vaikeasti hahmotettava vastaus</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vastauksen jäsentely on heikko. - Vastauksen sidoksisuus on vähäistä. - Viittaukset aineistoon ovat epämääräisiä tai virheellisiä. - Vastaus ei muodosta kokonaisuutta. - Vastausta on vaikea ymmärtää. - Vastaustekstissä on paljon selviä puutteita useilla tasoilla niin rakenteissa kuin yleiskielen normien tuntemuksessakin. - Vastauksen viesti ei välity lukijalle.

Taulukko B: **OPISKELLUT TEKSTIT JA TEEMAT.** Tehtävä 3, 2021-

Yleinen arvosanan kuvaus /10	Pisteet /40	<u>Lukutaidon</u> kokonaiskuva: opiskellut tekstit ja teemat	<u>Kirjoitustaidon</u> kokonaiskuva
<p>A</p> <p>Erinomainen (suorituksen ei tarvitse olla täydellinen)</p> <p>10-9.0</p>	<p>40</p> <p>39</p> <p>38</p> <p>37</p> <p>36</p>	<p>Aihetta, teemoja, kieltä ja rakennetta tulkitseva, kypsä ja vakuuttava essee, jossa aineistoa käsitellään oivaltavasti ja monipuolisesti.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee osoittaa kykyä tuottaa erinomainen (mutta ei välttämättä virheetön) itsenäinen, kypsä ja vakuuttava tulkinta kaunokirjallisuudesta suhteessa annettuun teemaan ja tehtävänantoon. - Aineiston kielen, rakenteiden, aiheiden sekä teemojen analyysi ja mahdollinen vertailu onnistuvat erinomaisesti. - Kaunokirjallinen teksti liitetään taitavasti laajempaan asiayhteyteen ja kontekstiin. 	<p>Selkeä, sidosteinen ja jäsennelty essee, jonka kieli on vivahteikasta ja täsmällistä.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee on selkeä, sidosteinen ja tarkoituksenmukainen teksti, joka kattaa tehtävänannon erinomaisesti. Sitä on helppo ymmärtää ja miellyttävä lukea. - Essee osoittaa erinomaista yleiskielen ja lauserakenteiden hallintaa sekä sanaston, rekisterin ja tyylin käyttöä.
<p>B</p> <p>Erittäin hyvä</p> <p>8.9-8.0</p>	<p>35</p> <p>34</p> <p>33</p> <p>32</p>	<p>Aihetta, teemoja, kieltä ja rakennetta tulkitseva, kypsä ja vakuuttava essee, jossa aineistoa käsitellään kattavasti.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee osoittaa kykyä tuottaa erittäin hyvä itsenäinen, kypsä ja vakuuttava tulkinta kaunokirjallisuudesta suhteessa annettuun teemaan ja tehtävänantoon. - Aineiston kielen, rakenteiden, aiheiden sekä teemojen analyysi ja mahdollinen vertailu onnistuvat erittäin hyvin. - Kaunokirjallinen teksti liitetään joiltakin osin tekstiä laajempaan asiayhteyteen ja kontekstiin. 	<p>Taidokas, eheä ja jäsennelty essee.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee on selkeä ja erittäin hyvin jäsennelty vastaus, joka kattaa tehtävänannon erittäin hyvin. - Essee osoittaa erittäin hyvää yleiskielen ja lauserakenteiden hallintaa sekä sanaston, rekisterin ja tyylin käyttöä.

<p>C Hyvä 7.9-7.0</p>	<p>31 30 29 28</p>	<p>Sisältöä, kieltä ja rakennetta tulkitseva essee, jossa käsitellään aineiston keskeisiä seikkoja.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee osoittaa kykyä tuottaa keskeiset näkökohdat kattava tulkinta kaunokirjallisuudesta suhteessa annettuun teemaan ja tehtävänantoon. - Aineiston sisällön, kielen ja rakenteiden analyysi ja mahdollinen vertailu onnistuvat hyvin. 	<p>Hallittu, olennaiseen keskittyvä, sujuva essee. <i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee on sujuva, hyvin jäsennelty ja olennaisilta osiltaan kattava vastaus tehtävänantoon. - Essee osoittaa hyvää yleiskielen ja lauserakenteiden hallintaa sekä sanaston, rekisterin ja tyylin käyttöä.
<p>D Tyydyttävä 6.9-6.0</p>	<p>27 26 25 24</p>	<p>Sisältöä, kieltä ja rakennetta tulkitseva essee, jossa tehdään aineistosta muutamia keskeisiä havaintoja.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee osoittaa kykyä tuottaa tyydyttävä tulkinta kaunokirjallisuudesta suhteessa annettuun teemaan ja tehtävänantoon. - Aineistosta kuvaillaan muutamia kielen ja rakenteen keskeisiä piirteitä ja tehdään mahdollisesti yksinkertaista vertailua. 	<p>Tarkoituksenmukainen, joiltain osin yksipuolinen essee. <i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee on tyydyttävästi jäsennelty ja vastaa tehtävänannon keskeisiin kohtiin tyydyttävästi. - Essee osoittaa tyydyttävää yleiskielen ja lauserakenteiden hallintaa sekä sanaston, rekisterin ja tyylin käyttöä, vaikka virheitä voi olla jonkin verran.
<p>E Välttävä 5.9-5.0</p>	<p>23 22 21 20</p>	<p>Sisältöä, kieltä ja rakennetta tulkitseva essee, jossa aineistoa käsitellään pinnallisesti ja suppeasti.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee osoittaa kykyä ymmärtää kaunokirjallisuutta välttävästi suhteessa annettuun teemaan ja tehtävänantoon. - Aineistosta kuvaillaan kielen ja rakenteen piirteitä pinnallisesti ja tehdään mahdollisesti satunnaista vertailua. 	<p>Niukka ja paikoin vaikeaselkoinen essee. <i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Essee on välttävästi jäsennelty ja vastaa yksinkertaisella tavalla joihinkin tehtävänannon kohtiin. - Essee osoittaa yleiskielen hallinnan perusteita, vaikka ilmaisu voi olla niukkaa ja virheitä voi olla melko paljon. - Sanaston ja rekisterin käytössä ja valinnoissa on puutteita.

<p>F Heikko 4.9-3.0</p>	<p>19,18,17 16,15,14 13,12,11</p>	<p>Aineistoa puutteellisesti tulkitseva essee.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Essee osoittaa heikkoa kaunokirjallisuuden ymmärtämisen kykyä suhteessa annettuun teemaan ja tehtävänantoon.</i> - <i>Aineiston ymmärtämisessä on virheitä ja puutteita.</i> 	<p>Heikosti tehtävään vastaava ja vaikeaselkoinen essee.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Essee on heikosti jäsennelly ja vastaa tehtävänantoon heikosti.</i> - <i>Yleiskielen normien ja lauserakenteiden hallinnassa sekä sanaston ja tyylin valinnoissa on puutteita.</i>
<p>FX Erittäin heikko 2.9-0</p>	<p>10, 9, 8 7, 6, 5, 4 3, 2, 1, 0</p>	<p>Aineiston kokonaisuutta ja yksityiskohtia erittäin puutteellisesti esittelevä essee.</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Essee osoittaa erittäin heikkoa ymmärrystä kaunokirjallisista teksteistä suhteessa annettuun teemaan tai ei osoita ymmärrystä lainkaan.</i> - <i>Aineiston yksityiskohtien havaitseminen on hyvin vähäistä.</i> 	<p>Erittäin heikko, vaikeasti hahmotettava essee</p> <p><i>Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavasti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Esseen viesti välittyy erittäin heikosti.</i> - <i>Yleiskielen normien ja lauserakenteiden hallinta on erittäin heikkoa.</i> - <i>Sananvalinnat ja tyyli horjuvat.</i>

LIITE 8.
EUROPEAN BACCALAUREATE 2021
(ESIMERKKI)

**SUOMI — L1
MALLIKOE
(käytössä vuodesta 2021
eteenpäin)**

PÄIVÄMÄÄRÄ : p. kesäkuuta 2021

KOKEEN KESTO: 4 tuntia (240 minuuttia)

SALLITUT APUVÄLINEET: Mitään apuvälineitä ei saa käyttää

ERITYISTÄ HUOMATTAVAA: Vastaa **KOLMEEN** tehtävään.
Tehtävässä 3 on
kaksi vaihtoehtoista tehtävänantoa.

Jokaisesta vastauksesta arvioidaan sekä sisältöä (tekstien ymmärtämistä) että ilmaisua (kielen käytön vaikuttavuutta ja yleiskielen normien hallintaa).

**LIITE 8.
EUROPEAN BACCALAUREATE 2021
(ESIMERKKI)**

Tehtävässä 3 mainitut teokset ovat esimerkkejä, joilla havainnollistetaan tehtävänannon ja ohjeiden muotoa.

TEHTÄVÄ 1

Analysoi Aleksis Salusjärven YLE:n verkkopalvelussa ilmestynyttä kolumnia. Kiinnitä huomiota argumentoinnin vakuuttavuuteen ja vaikuttavuuteen. Vastauksen sopiva pituus on noin 200 sanaa.

(30 pistettä)

Lukeminen ei ole hauskaa, se on eloonjäämistaito

- Viimeiset puoli vuotta olen opettanut 16-vuotiaita poikia lukemaan. Vedän Lukukeskuksen hanketta, joka pyrkii parantamaan poikien heikkoa lukutaitoa ammattikouluissa. Melkein aikuisten miesten lukemaan opettaminen saattaa kuulostaa oudolta, hehän ovat osanneet lukea jo kymmenen vuotta. Aivan kuin opettaisin kaloja uimaan.
- 5
- Kaikki suomalaiset aikuiset kuvittelevat osaavansa lukea käytännössä täydellisesti. Lukutaito on pysyvä taito, jonka kadottamista on vaikea edes kuvitella. Se ei kuitenkaan vertaudu uimiseen tai pyörällä ajamiseen, vaan se on kumuloituva taito.
- Käytännössä lukutaito tarkoittaa kykyä hallita sitä ympäristöä, jossa toimii.
- 10 Jääkiekkovalmentajalla sanotaan olevan kyky lukea peliä. Sillä tarkoitetaan, että tarkkailemalla pelitapahtumia valmentaja ymmärtää, millä muutoksilla vastustaja voidaan voittaa. Kaikilla ihmisillä on jonkinlainen kyky lukea jääkiekkoa. Pelin seuraamisen nautinto perustuu taitoon lukea pelitapahtumia.
- Paitsiot, jäähyt ja syöttöpeli ovat jääkiekon kielioppia. Jääkiekon lukutaito ei
- 15 kuitenkin koskaan voi olla täydellinen. Jokainen jääkiekkovalmentaja olisi työssään parempi, jos hän osaisi ottaa enemmän asioita huomioon ja tulkita niitä paremmin.
- Samalla tavalla merimiehen sanotaan osaavan lukea merta. Hän tietää, miten aallot muodostuvat ja miten tuuli ja virtaukset vaikuttavat merenkäyntiin. Mitä parempi merimies, sitä vaikeammassa olosuhteissa hän saa tuotua laivan satamaan.
- 20 **Kun puhumme tekstin lukemisesta**, ajatuksemme lukutaidosta jostain syystä muuttuu. Usein ajatellaan, että lukutaidon välityksellä kirjojen informaatio yksinkertaisesti siirtyy meihin. Todellisuudessa tekstin lukeminen on samanlainen taito kuin jääkiekon lukeminen. Voimme lukea tuhat kirjaa tai katsoa tuhat peliä, mutta ymmärryksemme molemmista perustuu puhtaasti taitoon tehdä havaintoja
- 25 eteemme avautuvasta maailmasta.

LIITE 8. EUROPEAN BACCALAUREATE 2021 (ESIMERKKI)

Törmään kouluissa enimmäkseen sellaisiin nuoriin, jotka eivät harrasta lukemista. Silti he ymmärtävät varsin hyvin tekstejä, kunhan aihe kiinnostaa heitä riittävästi. Heidän yhdistävä piirteensä on, että he eivät käsitä omien kykyjensä laajuutta.

30 Koska lukeminen ei ole heistä miellyttävää, he eivät valjasta kapasiteettiaan siihen kunnolla. Siksi tekstitaidot ovat vaarassa jäädä piileviksi.

Kaikkia näitä poikia yhdistävä piirre on, että he kuvittelevat lukutaidon tarkoittavan kielioppia. Aivan kuin matematiikka ajateltaisiin pelkkinä laskutoimituksina. Tämä asia tuntuu jääneen myös yleisesti huomaamatta. Koko yhteiskuntamme hokee

35 jatkuvasti lukutaidon merkitystä, mutta siitä ei juuri puhuta, mitä lukutaito käytännössä merkitsee.

Peruskouluissa lukemista tuputetaan kuin parsakaalin syömistä tai hampaiden harjausta. Nuoriso kuvittelee, että lukutaidon tärkeydellä tarkoitetaan, että lukemista tulisi lisätä ajanvietteenä. Heille ei kuitenkaan ole valjennut, miksi niin pitäisi tehdä. Hehän jo osaavat muodostaa kirjaimista äänneitä. He ovat ymmällään, kun

40 lukunautinto ei olekaan automaattinen, vaikka niin väitetään. Onkin luultavaa, että niin pitkään kun lukutaito ymmärretään mekaanisena asiana, nuorisoikäluokkien lukuinto jatkaa laskuaan.

45 Erityisen tärkeä ikäryhmä ovat 10-vuotiaat, joiden lukeminen on vähentynyt eniten viime vuosien aikana. On paljastavaa, että juuri siinä iässä, jossa lukeminen ei ole enää pelkkä tekninen suoritus, sen käyttö vähenee huomattavasti. Aivan kuin 10-vuotiaat ajattelisivat osaavansa jo lukea sillä tasolla, mikä on elämän kannalta

50 olennaista.

Mikään jääkiekon ammattiseura ei palkkaisi 10-vuotiasta päävalmentajaa, vaikka hän osaisi pelisäännöt täydellisesti. Lukutaito kehittyy vielä aikuisiälläkin kokonaisia harppauksia, jos sitä työstää. Ihmisen käsitteellinen ajattelu laajenee teinivuosina ylipäättään mammuttimaisesti. Lukutaidon yhteyttä elämänlaatuun ei osata selittää

55 lapsille riittävän selkeästi.

Avainasemassa on kyky omaksua tietoa ja tarkastella sitä monelta kantilta. Informaatioyhteiskunnassa ei voi pärjätä ilman tällaista kykyä. Vielä tärkeämpää on kuitenkin se, että ilman kykyä nimetä omassa elämässä eteen tulevia ongelmia, ei niitä voi hallita. Tällainen ihminen jää yksin. Hän eristäytyy toisista kielimuurin

60 taakse, jonka huono lukutaito synnyttää.

Yksi tätä ongelmaa selittävä syy tuntuu olevan se, että lapsille opetetaan lukemisen olevan hauskaa. Oppimisen suhteen lukemisen hauskuus onkin ilmeinen kannustin. Seitsemän veljestä oppivat lukemaan piiskalla, mikä saa heidät inhoamaan koko taitoa. Lukunautinto on siis ilman muuta merkittävä asia. Mutta

65 samalla kun hoemme lukuilon tärkeyttä, jätämme huomiotta varsinkin ne pojat, jotka ilmiselvästi eivät nauti lukemisesta. Näitä poikia näen päivittäin.

Tyypillisesti heillä on lukemisen esteitä, kuten lukihäiriö tai oppimisvaikeus. Lukeminen on heille ponnistelua, eikä motivaatiota lisää pakkohilpeä käännytystyö

70 kirjojen saloihin. Samalla tavalla liikunta tai ruotsi ovat oppiaineita, joita monet pitävät

LIITE 8.
EUROPEAN BACCALAUREATE 2021
(ESIMERKKI)

pakkopullana. Liikunnan ja kielitaidon hyödyt ovat kuitenkin yleisesti ymmärrettyjä. Laaja-alaisen lukutaidon suhteen näin ei ole.

75 Nelosluokkalaisille lapsille pitäisikin kertoa, mihin kaikkeen lukutaitoa tarvitaan. Kieliopin tai ajanvietteen sijaan lukutaito on avain olosuhteiden hallitsemiseen, aivan kuten merenkulussa. Se toki usein tuottaa nautintoa, mutta ennen kaikkea se on eloonjäämisen edellytys.

Aleksis Salusjärvi 31.1.2017 YLE.fi (sanoja 640)

Kirjoittaja on helsinkiläinen päätoimittaja sekä kriitikko. Hän on runouden suurkuluttaja ja opettaa taiteesta kirjoittamista korkeakouluissa ja kursseilla. Vuoden 2017 hän kiersi ammattikouluissa ympäri Suomea vetämässä rap-lyriikkaan keskittyviä Sanat haltuun -työpajoja.

KOKEEN TEHTÄVÄ 2 ON SEURAAVALLA SIVULLA

EUROPEAN BACCALAUREATE 2021
(ESIMERKKI)

TEHTÄVÄ 2

Vertaile Arto Mellerin ja Eino Leinon runoja ja kiinnitä huomiota niiden sisältöön ja käytettyihin runon keinoihin. Vastauksen sopiva pituus on noin 200 sanaa.

(30 pistettä)

Kissa pistoksissa

- Mä olin kolli joka koluaa
sun nurkissa
alla ikkunasi mouruaa
sillä kynsillä
5 jotka sä sait
sun täytyy saalistaa
- sä oot sisäsiisti tapaus, ja sisällä
sull on kermaa kupissa
10 mulla nälkä on, mä oon kissa
pistoksissa
sä oot sisäsiisti tapaus, ja sisällä
sataa räntää, o du vill inte gå ut
sä tiedät kyllä millä hinnalla
15 ittes sä myyt
sä oot sisäsiisti tapaus, ja sisällä
sull on kermaa kupissa
mulla nälkä on, mä oon kissa
pistoksissa
20 sullon kaulapanta kultaa,
ja kermaa kupissa
- mä oon kolli joka koluaa
sun nurkissa
25 alla ikkunasi mouruaa
sillä kynsillä
jotka sä sait
sun täytyy saalistaa

(98 sanaa)

Arto Melleri (1956-2005), *Johnny B. Goethe* 1988

TOINEN RUNO ON SEURAAVALLA SIVULLA

EUROPEAN BACCALAUREATE 2021 (ESIMERKKI)

Jaa, jaa!

Sinä olit kuin pikkuinen kissanpoika,
jaa, jaa, kissanpoika,
sinä olit kuin pikkuinen kissanpoika,
sinä tyttöni mustakulma.

5 Mut sanohan, kuinka niin pieni kissa,
ai, ai, niin pieni kissa,
mut sanohan, kuinka niin pieni kissa
voi olla niin paha ja julma?

10 Sinä olit kuin pikkuinen sokerinpala
jaa, jaa, sokerinpala,
Sinä olit kuni pikkuinen sokerinpala
ja olit jo mulle kuin oma.
Mut sanohan kuinka niin makea pala
15 Ai, ai, niin makea pala
mut sanohan, kuinka niin makea pala
voi olla niin kova, niin kova?

Sinä olit kuin pikkuinen hiirenpoika,
20 jaa, jaa, hiirenpoika,
sinä olet kuin pikkuinen hiirenpoika
ja mahdut maissinjyvään
Mut sanohan, kuinka niin pieni hiiri,
ai, ai, niin pienihiiri,
25 mut sanohan, kuinka niin pieni hiiri
voi purra niin syvään, syvään?

(118 sanaa)

Eino Leino (1878-1926), *Sata ja yksi laulua* 1898

KOKEEN TEHTÄVÄ 3 ON SEURAAVALLA SIVULLA

EUROPEAN BACCALAUREATE 2021
(ESIMERKKI)

TEHTÄVÄ 3

Vastaa JOKO tehtävään 3.A TAI 3.B.

Tehtävät liittyvät opiskeltuun teemaan **Perhe ja ihmissuhteet**.

Kirjoita pohtiva teksti, jossa tulkitset jompaakumpaa kirjallisuusohjelmaan sisältyvää kokonaisteosta tehtävänannon näkökulmasta. Teokset ovat Minna Canthin **Työmiehen vaimo** -näytelmä ja Tommi Kinnusen **Neljäntienristeys** -romaani. Voit pohdinnassasi hyödyntää myös toista teosta ja tunnilla käsiteltyjä runoja **Katso pohjoista taivasta** -kokoelmasta. Vastauksen sopiva pituus on noin 400 sanaa.

JOKO: 3.A Pohdi parisuhteen merkitystä on opiskelemassasi teoksessa.

(40 pistettä)

TAI: 3.B Pohdi, miten aikakausi näkyy opiskelemasi teoksen kuvaamassa perhe-elämässä.

(40 pistettä)

KOKEEN LOPPU

EB-TUTKINNON SUOMI L1 -KIELEN KIRJALLISEN MALLIKOKEEN KOEKOHTAINEN ARVIOINTIOHJE

Koe arvioidaan ensisijaisesti käyttämällä EB-kokeen kirjallisen kokeen arviointitaulukkoja A ja B, jotka on esitetty Suomi L1 -kielen opetussuunnitelmassa (Liite 7). Arviointikriteerejä täydentävät seuraavat tehtäväkohtaiset sisältöjen kuvaukset. Kuvauksia käytetään apuna arvioitaessa vastauksen sisältöjä eli aineistoista tehtäviä havaintoja ja päätelmiä. Vastauksessa voi olla muitakin kuin kuvauksessa mainittuja sisältöjä, eikä erinomaisessa-kaan suorituksessa tarvitse olla kaikkia esille nostettuja havaintoja ja päätelmiä.

Tehtävä 1

Analysoi Aleksis Salusjärven verkkokolumnia. Kiinnitä huomiota argumentoinnin vakuuttavuuteen ja vaikuttavuuteen. Vastauksen sopiva pituus on noin 200 sanaa.

Vastauksen arvioinnissa käytetään taulukkoa A ja lisäksi hyödynnetään alla olevaa arviointilinjausta.

Tehtävän tavoitteena on analysoida Aleksis Salusjärven kolumnia siihen rakennetun argumentoinnin vakuuttavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Analyysin pääpaino on väitteiden ja perusteluiden löytämisessä ja nimeämisessä sekä niiden kytkemisessä vakuuttavuuden ja vaikuttavuuden pohdintaan. Lisäksi edellytetään retoristen keinojen ja niiden tavoitteen tunnistamista. Vastauksessa voidaan käsitellä esimerkiksi seuraavia seikkoja:

- **Kirjoittajan** voi ajatella lukutaitoiheen asiantuntijaksi: hänen kerrotaan olevan opettaja, toimittaja ja kriitikko.
- Kolumnin **kohderyhmä** on erityisesti opetuslalla toimivat ihmiset. Laajemmin kohderyhmäksi voi tulkita kaikki suomalaiset, sillä julkaisukanava, YLEn verkkosivut, on kaikille avoin. Niin ikään lukutaitoihe koskettaa jokaista ihmistä; kukaan ei ole näiltä taidoiltaan täydellinen.
- Kolumnin **teesin** voi muotoilla esimerkiksi näin: lukutaidon merkitystä pitäisi avata kaikille koululaisille eri tavalla kuin nykyään tehdään. Teesin voi myös hahmotella näin: lukutaito on tärkeä elämässä selviytymiseksi, ja sen opiskelun tulisi ymmärtää kestävän koko elämän. Teesin muotoilusta riippuen tekstistä voi löytää erilaisia teesin tukiväitteitä.
- **Perustelutapoja ja argumentointia tehostavia retorisia keinoja** voi nimetä eri tavoin sen mukaan, miten kokelas tulkitsee niiden merkityksen tekstissä.

Tekstistä löytyy esimerkiksi näitä:

- oma kokemus, jonka tavoitteena on vakuuttaa lukija kirjoittajan asiantuntijuudesta ja havainnollistaa väitettä
- rinnastukset, joiden tavoitteena havainnollistaa väitettä (jääkiekko ja ”pakkopulla-aineet”)

- monenlaiseen hyötyyn vetoaminen
 - vastaväitteen kumoaminen vakuuttavuuden lisäämiseksi
 - suostuttelumääritelmä
 - vertaus ja muita kielikuvia.
- **Vakuuttavuuden ja vaikuttavuuden arviointi** kytketään analyysin eri näkökulmiin ja valittujen keinojen erittelyyn.

Erinomaisissa vastauksissa argumentaation analyysi kytketään luontevasti vakuuttavuuden ja vaikuttavuuden arviointiin. Heikossa suorituksessa kirjoittaja ei ole tunnistanut tekstilajin keskeisiä piirteitä ja saattaa tulkita pääväitteen osittain väärin.

Tehtävä 2

Vertaile Mellerin ja Leinon runoja ja kiinnitä huomiota niiden sisältöön ja käytettyihin runon keinoihin. Vastauksen sopiva pituus on noin 200 sanaa.

Vastauksen arvioinnissa käytetään taulukkoa A ja lisäksi hyödynnetään alla olevaa arviointilinjausta.

Tehtävän tavoite on analysoida runoja vertailemalla niiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Erittelyssä tarvitaan tarkkaa lähilukua ja runon keinojen tunnistamista sekä nimeämistä. Huomion kiinnittäminen runojen sisältöön, rakenteeseen tai kielen piirteisiin ei riitä, vaan havainnoista tulisi tehdä myös päätelmiä. Parhaimmillaan vastauksesta välittyy selkeä kokonaiskuva runoista ja niiden merkityksistä.

Tarkasteltavien runojen julkaisuajankohdan huomioiminen selittää jo pitkälti niiden muodon eroja. Mellerin ja Leinon runojen lähtökohtana oleva vastakkainasettelu näyttää alkuun yhtäläiseltä. Kummankin runon minä vertaa alussa puhuteltavaa kissaan. Eläinvertauksen taustalta aiheeksi paljastuu rakkaussuhde, mutta sen laadussa on enemmän eroja kuin yhtäläisyyksiä.

Huomiota voi vertailussa kiinnittää muun muassa seuraaviin seikkoihin:

Muoto

- Leinon runo on perinteinen, runomittaan sovitettu ja loppusoinnallinen runo, jolla on tasainen säkeistö rakenne. > Tämä tekee kokonaisuudesta kansanlaulumaisen.
- Mellerin runo on muodoltaan vapaamittainen runo, jonka säkeiden pituudet ja asemointi vaihtelevat. Säkeenlylyksiä on runsaasti. > Tämä tuo soljuvan rytmin lisäksi runoon modernin kuvarunon piirteitä. Siinä voi nähdä jopa puhuteltavan saalistajan kynnet.

Kieli

- Leinon runoissa on normaali virkerakenne välimerkkeineen ja kieli on yleiskielistä. Lyhentynyt ”Mut” ja toistuva interjektio ”ai, ai” säkeen alussa palvelevat nousevaa runomittaa. > Rytmistä tulee hieman hakkaavaa, mutta se tuo toiston ohella samalla leikkisyyttä tunnelmaan.
- Mellerin runosta puuttuvat moderniin tapaa isot alkukirjaimet ja välimerkit. Ilmaisuu on puhekielistä. > Tämä luo vaikutelman nuoresta puhujasta.

- ”sä oot sisäsiisti tapaus, ja sisällä / sataa räntää, o du vill inte gå ut” > kielellinen leikittely säkeenlyityksin ja myös ruotsin kielen käyttö tarkentavat modernin tyylin postmoderniksi, mitä myös julkaisuajankohta tukee
- Puhuteltavan kuvailussa Leinon runo minä viljelee useita diminutiiveja: kissan- ja hiirenpojan lisäksi vertauskuvaksi valikoituu myös sokerinpala ja maissinjyvä. Pienuus osoittautuu kuitenkin pettäväksi; herrtaisen kuoren alta paljastuu kova ja satuttava puoli.
- Mellerillä puolestaan äännemaalailu luo runon kissahahmojen henkilökuvia: puhuteltavasta kylmät k-kirjaimet antavat kovan vaikutelman, ”sul on kermaa kupissa - - kaulapanta kultaa”, runsaat s-äänteet tuovat kissamaisuutta ja eläimellistä latausta kolliin tuovat mouruntaa korostavat r-äänteet. Kielikuvasto on arkista ei romanttista, ”kissa / pistoksissa”. Ironiaa on puolestaan leikittelevässä kuvailussa ”sisäsiisti tapaus”.

Sisältö

- Aikamuotojen ero paljastaa olennaisen eron rakkaussuhteesta: Leinon imperfektin käyttö korostaa, kuinka runon minä on joutunut pettymään rakkaussuhteessaan nuoreen neitoon ja on jäänyt yksin. Runossa kuvataan vain itsesäälisen runon puhujan tunteita, ja toisen osapuolen tunteet jäävät avoimiksi. Selityksen tivaamisen ja useiden ilmausten perättäinen toisto korostaa pettymyksen tunteen voimakkuutta.
- Mellerin runon boheemi kolli ei ole päässyt tavoitteeseensa. Hänellä on tunne, ettei kelpaa, mikä aiheuttaa turhautuneisuutta, mutta preesensin käyttö osoittaa, ettei hän ole vielä antanut periksi. Aloitussäkeistön kertautuminen korostaa tilanteen jatkumista. Runon minä ei suhtaudu arvonsa tuntevaan rakkauden kohteeseensa palvoen vaan keskittyy eläimellisesti oman halunsa julistamiseen.

Hyvässä vastauksessa tunnistetaan runojen puhujan erilaiset tilanteet ja tehdään runoista havaintoja päätelmiseen myös muodosta ja kielestä. Vastauksen rakenne on vertaileva. Erinomaisessa vastauksessa havainnot kytketään vahvasti runojen merkityksiin. Kaikkea edellä kuvattua ei oleteta löytyvän vastauksesta.

Tyydyttävissä tai heikoissa vastauksissa esimerkiksi luetellaan tekstien piirteitä huomioimatta niiden vaikutusta merkitykseen tai vertailu jää vähäiseksi.

Puhetilannetta tai runon puhujan suhdetta puhuteltavaan ei tuoda esiin. Tarkastelu ei ole tasapainossa, vaan toista runoa on käsitelty merkittävästi enemmän.

Tehtävä 3

Vastaa JOKO tehtävään 3.A TAI 3.B. Tehtävät liittyvät opiskeltuun teemaan **Perhe ja ihmissuhteet**. Kirjoita pohtiva teksti, jossa tulkitset jompaakumpaa kirjallisuusohjelmaan sisältyvää kokonaisteosta tehtävänannon näkökulmasta. Teokset ovat Minna Canthin **Työmiehen vaimo** -näytelmä ja Tommi Kinnusen **Neljäntienristeys** -romaani. Voit pohdinnassasi hyödyntää myös toista teosta ja tunnilla käsiteltyjä runoja **Katso pohjoista taivasta** -kokoelmasta. Vastauksen sopiva pituus on noin 400 sanaa.

3.A Pohdi parisuhteen merkitystä on opiskelemassasi teoksessa.

3.B Pohdi, miten aikakausi näkyy opiskelemasi teoksen kuvaamassa perhe-elämässä.

Vastauksen arvioinnissa käytetään taulukkoa B.

LIITE 9: EB-TUTKINNON SUOMI L1 -KIELEN KIRJALLISEN KOKEEN TEHTÄVÄEHDOTUSTEN LAADINTAOHJEET

Eurooppa-koulujen Eurooppalaisia ylioppilaskokeita (EB-kokeita) koskevien ohjeiden mukaan L1-kielten kirjallisessa kokeessa

- arvioidaan **kaikkia** (K1–K7) opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja kompetensseja
- on kaksi osaa ja kolme tehtävää
- toisen osan esseetehtävä (tehtävä 3) perustuu lukuvuoden kirjallisuusteemaan eli opiskeltuihin teksteihin ja teemoihin.

Kirjallinen koe perustuu vuosiluokkien S6 ja S7 opetussuunnitelmaan. Kirjallisen kokeen rakenne ja osien painoarvo on kuvattu liitteessä 6 ja arviointikriteerit liitteessä 7.

Rakenteeltaan Suomi L1 -kielen kirjallinen koe on seuraavanlainen:

OSA 1: Asiatekstit

Tehtävän 1 aineistona on ennalta tuntematon asiateksti, jonka pohjalta vastataan tehtävänantoon. Arvioinnin kohteena ovat kompetenssit *lukeminen, kirjoittaminen, argumentoiminen, sisältöosaaminen, kielitietoisuus ja kriittinen ajattelu*.

OSA 2: Kaunokirjalliset tekstit

Tehtävän 2 aineistona on ennalta tuntematon kaunokirjallinen teksti, jonka pohjalta vastataan tehtävänantoon. Arvioinnin kohteena ovat kompetenssit *lukeminen, kirjoittaminen, tulkitseminen, sisältöosaaminen, kielitietoisuus ja kriittinen ajattelu*.

Tehtävän 3 aineistona ovat vuoden kirjallisuusteemaan liittyvät teokset ja/tai kirjallisuusteemaan liittyvä tehtävän 2 aineistona oleva teksti. Tehtävässä 3 on kaksi vaihtoehtoista tehtävänantoa. Vastaukseksi kirjoitetaan essee jommankumman tehtävänannon pohjalta. Arvioinnin kohteena ovat kompetenssit *lukeminen, kirjoittaminen, tulkitseminen, sisältöosaaminen, kielitietoisuus ja kriittinen ajattelu*.

Koekokonaisuuden laadinnassa otetaan huomioon aineistojen ja tehtävien laajuus suhteessa koeaikaan. Mallikokeessa (Liite 8) on esitetty tehtäväsarja aineistoihin. Kokeeseen ei selkeyden vuoksi merkitä näkyviin kokeen osia.

Koekokonaisuuden laadinnassa otetaan huomioon seuraavat periaatteet:

- Aineisto voi kokonaisuudessaan olla 700–1 300 sanan laajuinen. Vähimmäissanamäärää ei tarvitse noudattaa, jos mukana on runoja.
- Kokeessa voi olla vain yksi vertailutehtävä, eli vain yhdessä tehtävässä voi olla kaksi aineistoa.
- Tehtävän 1 aineistona voi olla esimerkiksi artikkeli, kolumni tai blogiteksti.
- Tehtävän 2 aineistona voi olla esimerkiksi runo, novelli tai katkelma romaanista.

- Tehtävän 3 aineistona ovat kirjallisuusteeman teokset: tehtävässä annetaan kaksi vaihtoehtoa ja edellytetään yhden teoksen tulkintaa tietystä näkökulmasta tai kahden teoksen vertailua. Myös tehtävän 2 ennalta tuntematonta aineistoa on mahdollista pyytää hyödyntämään esseessä, mikäli teksti on kirjallisuusteeman mukainen.
- Tehtävään 1 ja 2 laaditaan koekohtainen arviointiohje, jossa avataan vastauksen mahdollisia sisältöjä.

Vastausten sopiva sanamäärä voidaan ilmoittaa kokeessa, ja sanamäärä voi vaihdella tehtävänannon mukaan.

Kirjallisen kokeen koeaika on 240 min. Kokeen arvioi kaksi arvioijaa, joiden antamien arvosanojen keskiarvo on lopullinen arvosana.

LIITE 10. EB-TUTKINNON SUOMI L1-KIELEN SUULLISEN KOKEEN TEHTÄVÄEHDOTUSTEN LAADINTAOHJEET

5 Suomi L1-kielen suullisessa kokeessa arvioidaan kaikkien opetussuunnitelman
mukaisten tavoitteiden ja kompetenssien saavuttamista, erityisesti tekstien
tulkitsemisen ja tuottamisen sekä vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen tavoitteiden
saavuttamista vastataan annettuun tehtävänantoon, joka voi sisältää 1–2 kysymystä
kysymykset perustuvat vuosiluokan S7 aikana käsiteltyyn kirjallisuusteemaan
aineistona on 300–350 sanan pituinen tekstikokonaisuus, jossa voi olla fiktiivisiä ja/tai
10 asiatekstejä. Vähimmäismäärää ei tarvitse noudattaa, jos aineistona on runoja.

Suomi L1-kielen EB-tutkinnon suullinen koe pidetään kahden arvioijan johdolla.
Koetilaisuuden aluksi kokelas valitsee satunnaisesti kirjekuoren, joka sisältää
kysymyksen tehtävänantoineen. Kysymysvalikoimassa tulee olla kysymyksiä sama
15 määrä kuin kokelaita osallistuu kokeeseen plus viisi kysymystä kuitenkin niin, että
kaikkiaan kysymyksiä on enintään 20. Käytetyt kysymykset siirretään sivuun, kunnes
jäljellä on vain kolme kysymyksen sisältävää kirjekuorta. Kun jäljellä on vain kolme
kirjekuorta, jo kysytyt kysymykset palautetaan takaisin kysymysvalikoimaan ja
sekoitetaan käyttämättömien kysymysten kanssa.

20 Tämän jälkeen kokelas siirtyy valmistautumaan kokeeseen vastaamiseen
erilliseen huoneeseen. Valmistelu-aika, joka sisältää kysymyksen valinnan ja
siirtymiset, on 20 minuuttia. Koetilanteessa kokelaalla saa olla mukanaan vain
kysymyspaperi ja valmistautumisen aikana laatimansa muistiinpanot. Koeaika on
25 20 minuuttia, jota kokelaan poistuttua seuraa arvioijien 5 minuutin arviointituokio.
Kokeen arvioijat voivat esittää tarvittaessa apukysymyksiä.